

DE

št.

22

TUDI TO JE ODGOVOR

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 20. maja 1993, št. 22, letnik 52, cena 120 SIT

Uredništvu Delavske enotnosti

V prejšnji številki ste mi postavili javno vprašanje v zvezi z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki mi ga je izročila delegacija vodstva ZSSS.

Državni zbor je ob začetku dela odločil, da bo prioriteto obravnaval nedokončane zadeve iz prejšnjega sklica, zato predloženi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona še ni bil obravnavan. Poleg tega je komisija za poslovniki, ki zaključuje pripravo predloga poslovnika državnega zbora, predvidela, da bo nekatera vprašanja predlaganja zakona s strani najmanj 5000 volilcev (88. člen ustave Republike Slovenije) urejal poseben zakon. Ne glede na to bodo pristojna delovna telesa v kratkem začela obravnavo predloženega zakona. Ne gre torej niti za laž niti za demagogijo. Gre pa gotovo za neustrezen odnos odgovorne službe državnega zbora, da o teh dejstvih ni pravočasno obvestila vodstva ZSSS, za kar se opravičujem in zagotavljam, da se v prihodnje to ne bo več dogodilo.

mag. Herman Rigelnik

PRIPRAVLJENOST ZA PODPIS NOVE KOLEKTIVNE POGODBE

TUJCEM GROZI CESTA

Letos bodo mnogim bivšim sodržavljanom, danes tujcem, prenehala veljati delovna dovoljenja. Kaj bo potem z njimi, še ni jasno,

a nekaj o tem vendarle na 13. strani.

STANOVANJA V ROKAH

Posel s stanovanji se izteka preberite na 15. strani

PREKUPČEVALCEV

DE, sreda 14⁰⁰

Predsednik DGB Svobodne dežele Bavarske Fritz Schösser prihaja ta teden na nov obisk v Slovenijo. Kolegom iz Zveze svobodnih sindikatov bo predstavil novosti v nemškem sindikalnem gibanju in izkušnje najnovejše stavke kovinarjev. Schösser se bo srečal tudi s predsednikom državnega zbora Hermanom Rigelnikom in mu predstavil novosti nemškega parlamentarnega sistema, zlasti možnosti vplivanja sindikatov na delovno zakonodajo. Gost se bo srečal tudi z Ivanom Kristanom, predsednikom državnega sveta, kateremu bo predstavil delovanje bavarskega senata.

Svobodni sindikati in Gospodarska zbornica imajo kljub razlikam o kolektivni pogodbi podobna stališča – predvsem pa skupen interes za urejanje odnosov na ta način. Kmalu bi si torej lahko obetali novo kolektivno pogodbo za gospodarstvo – če ne bi bilo nevarnosti, da v to soglasnost zaseka prepad slovenska vlada.

Več na 4. strani

Omalovaževanje

Piše: Marjan Horvat

Zaradi hrupa, ki ga zganjajo v parlamentu, ljudi že bolijo ušesa.

Namesto delotvornih točk dnevnih redov, oblikovanja in odločanja o življenjskih vprašanjih slovenske družbe in gospodarstva, se medstrankarska kopja lomijo na tistem torišču, ki bi ga morali razreševati nekako hkrati, in ob pomembnih gospodarskih in političnih zadevah.

S tem kajpak ne mislim trditi, da zadevam, ki so jih sprožile sedanje afere Hit-VIS in podobno, ni treba priti do dna ali pa jih enostavno pomesti pod preprogo. Vendar so tudi za razčiščevanje takšnih vprašanj potrebna pravila igre, predvsem pa mnogo več človeške strpnosti in dostojanstva. Toda še posebej tega tudi v sedanji sestavi parlamenta manjka, kar med drugim krni ugled te državne in družbene institucije. Bržkone ne bo nič čudnega, če bodo poslanci kaj kmalu sprejeli tudi kazenske sankcije za omalovaževanje dela parlamenta. Kaj vse se lahko skoti iz takšnega ravnanja, ni treba posebej opozarjati – zgodovina je dobra učiteljica –, saj bodo v parlamentu lahko še naprej »afne guncali«, ljudje pa bodo morali te njihove guncarije dostojanstveno sprejemati.

Lahko se bo zgodilo, da bo poslanec brez dokazov »obsodil« kakšno podjetje, posameznika, skupino ljudi, kajti njemu se zaradi tega ne more skoraj nič zgoditi ali pa le redkokdaj. Zato bi kazalo razmišljati predvsem o tem, kako zavarovati ljudi, ki nastopajo bodisi kot obdolženci, bodisi kot priče pri delu preiskovalnih komisij ob razčiščevanju različnih afer, in jim omogočiti nastopanje skladno s pravnim redom v civiliziranih parlamentarnih demokracijah in tudi s pomočjo odvetnikov. Če je Danilo Kovačič koga presenetil, ko se je na zasedanju komisije prikazal z dvema odvetnikoma, je presenetil le naivneže ali pa tiste, ki bi v tej državi radi gospodovali, kot so nekoč gospodovale različne partijske komisije. Te so bile strah in trepet za partije in nepartije, predvsem pa za menedžerje in druge poslovne ljudi, ki so zaradi togega in ideologiziranega sistema gospodarjenja pogosto hodili po konici noža, če so hoteli narediti koristno »malverzacijo«, ki se je za podjetje in družbo lahko kaj kmalu pokazala pametna in dobičkonosna. Omalovaževanja parlamenta se bržkone ni treba bati, če ga ne bodo omalovaževali poslanci sami. Zakon, ki bi kaznoval takšna dejanja, bi bil potreben predvsem zaradi njih samih, ki pa tu lahko največ prispevajo predvsem pri krepitvi resnične avtoritete parlamenta, vendar z odgovornim delom, v korist slovenskih državljanov in državljanek in slovenske države.

O nekem sindikatu – drugič

Zahvaljujemo se g. Martinu Ivanču – njegov prispevek »O nekem sindikatu« smo prebrali v DE z dne 13. 5. t. l. – ki je z novinarjem v brk povedal, da se v kulturnih družbah tako ne piše. Namreč, da se povsem legitimni sindikat, ki je celo po zakonu reprezentati-

ven, zmerja z izrazom »neki sindikat«.

Res je, da smo po številu članstva manjši od ZSSS, ki se je proglasil za naslednika bivše Zveze sindikatov Slovenije in s tem prisel takorekoč na »fertig delo«. Vsaj kar se tiče organizacije, kadrov in lastnine. Res pa je tudi, da smo Neodvisnost – KNSS ustvarili iz nič s svojimi lastnimi prizadevanji in naporji. Zategadelj je atribut, ki nam ga prisoja DE, odveč in neokusen.

Pri tej zadevi pa ne gre le za obkladanje z neprimernimi izrazi. Mnogo bolj smo bili prizadeti, da nas je časopis, ki se ima za sindikalno glasilo, obiral v svoji krimi-

nalni rubriki »Ravbarkomanda« zgolj zato, ker smo v Opremi v Kočevju poskusili zaščititi dva sindikalna zaupnika pred direktorjevo samovoljo. Osupli pa nismo bili le zaradi metanja polen pod noge, temveč tudi zaradi načina pisanja, ki ni bil niti polemičen niti argumentiran, temveč razbijaški in hudoben. Za povrh pa nam našega odgovora na tisto pisanje niso nikoli objavili, ker ga baje niso »dobili«.

Za neokusno ocenjujemo tudi pisanje o naših funkcionarjih, še zlasti o Francetu Tomšiču. Tomšič je javna oseba, poznan kot ustanovitelj prve nekomunistične po-vojnne stranke v Sloveniji in kot

ustanovitelj prvega pluralnega sindikata. Zavoljo tega je bržkone normalno, da se o njem piše in da nastajajo anekdote in šale na njegov račun; ni pa sprejemljivo, da o njem na žaliv način pišejo ljudje, ki niso v svojem življenju naredili nič pametnega, razen svojih otrok.

Za konec pa še komentar izjav R. Lesjaka o tem, da se mora sindikalni pluralizem »iznoretiti«. Tudi mi mislimo enako. Menimo celo, da nekateri sindikati v tej smeri še kar dobro norijo. La glede tega, kateri so to, bržkone z R. Lesjakom nismo enakih misli.

Marjan Zupan
Neodvisnost – KNSS

Begunci v Sloveniji

Po zadnjih podatkih je v Republiki Sloveniji okrog 70.000 t. l. – ki je z novinarjem v brk povedal, da se v kulturnih družbah tako ne piše. Namreč, da se povsem legitimni sindikat, ki je celo po zakonu reprezentati-

Urad za priseljevanje in begunce je končal prvo fazo reorganizacije zbirnih centrov. Zaprti so bili naslednji zbirni centri: Radlje ob Dravi, Dravograd, Kamnik, Nova Gorica – Lokovec, Radovljica – Stara Fužina, Slovenska Bistrica, Škofja Loka – Dijaški dom, Škofja Loka – Tehnik, Tržič – Panorama, Velenje – Kajuhov dom Šoštanj, Zagorje – Kisovec, Žalec – Letuš, Gornja Radgona – Konjšiče, Mozirje – Brdce, Lendava, Ormož. Skupno je bilo zaprtih 18 zbirnih centrov, kar pomeni, da imamo sedaj 38 zbirnih centrov, kjer so nastanjeni t. l. – ki je z novinarjem v brk povedal, da se v kulturnih družbah tako ne piše. Namreč, da se povsem legitimni sindikat, ki je celo po zakonu reprezentati-

Urad za priseljevanje in begunce si prizadeva pridobiti čim več sredstev za pokrivanje stroškov za oskrbo t. l. – ki je z novinarjem v brk povedal, da se v kulturnih družbah tako ne piše. Namreč, da se povsem legitimni sindikat, ki je celo po zakonu reprezentati-

družinah – gostiteljicah. Trenutno poteka druga faza adaptacijskih del, ki vključuje urejanje sanitarij, kjer je to najbolj potrebno, postavitve in opremo kuhinj ter celo postavitev čistilne naprave za odtočne vode. Angažiranje tujine pri teh aktivnostih je veliko, tako pri strokovni kot tudi finančni pomoči, saj so skoraj vsa adaptacijska dela financirana s to pomočjo, le manjši del je bil zagotovljen iz sredstev Republike Slovenije. Pri tej pomoči ima veliko vlogo Visoki komisariat za begunce pri OZN. Kljub temu pa je ta pomoč še vedno majhna v primerjavi s sredstvi, ki jih mora zagotavljati Republika Slovenija za reševanje te problematike. Ker se t. l. – ki je z novinarjem v brk povedal, da se v kulturnih družbah tako ne piše. Namreč, da se povsem legitimni sindikat, ki je celo po zakonu reprezentati-

Renato Kranjc,
direktor urada za priseljevanje in begunce

REPUBLIŠKI SANITARNI INŠPEKCIJI, Ljubljana

OBČINSKI SANITARNI INŠPEKCIJI, Celje

Ponovni protest

Potem ko sta obe inšpekciji pravilno prepovedali delovanje mobilnega razkuževalnika v Storah, je zdaj nameščen v celjski bolnišnici, pod okni stanovalcev, nekaterim so zaprti tudi dovoz. Ponavljamo, da podpiramo mobilni razkuževalnik za bolnišnične odpadke za vso Slovenijo, vendar znova zahtevamo, da se ga obravnava kot manjšo tovarno, kar tudi je. To pa pomeni, da mora podjetje EKO PLUS iz Celja (lastnik) pridobiti dokaze, da je usposobljeno za delo z njim, imeti mora državno koncesijo (na pr. ministrstva za zdravstvo ali zavoda za zdravstveno zavarovanje). V Sloveniji naj se določi 5 ali 6 lokacij, ki bodo na ustreznem kraju in ustrezno opremljene, zanje pa naj EKO Plus dobi vsa potrebna soglasja. To velja tudi za soglasja prizadetih KS in sosedov. EKO Plus naj izdela pravila za obratovanje naprave, zlasti ob okvarah, in naj omogoči stalen nadzor tudi nevladnim ekološkim organizacijam. Morda bi platoje za delo razkuževalnika pripravili kar v okviru obstoječih komunalnih odlagalšč? (Če bi bila to sprejemljiva rešitev, je treba seveda zagotoviti, da bodo odpadke res razkužili in jih ne bi morda odložili kar nerazkužene!)

Za dosedanje postopke pa naj odgovarja tisti, ki ni poskrbel za ustrezno dokumentacijo. Menimo tudi, da mora slovenska država v proračunu zdravstvenih ustanov in zavodov priznati stroške za razkuževanje kot normalne. Ni treba biti posebej pameten, da je moč ugotoviti, da bo cena razkuževanja kar najnižja, če bodo vključene vse zdravstvene organizacije, ne pa tako, kot je sedaj, ko so te le v manjšini in je cena 3 DEM za razkužitev kilograma odpadkov zagotovo previsoka. Razkuževalnik bo delal le eno uro na dan, če bodo pripeljeni vsi odpadki zdravstvenih ustanov, ki so doslej podpisale pogodbo z EKO Plus.

Ne dovolite torej nezakonitega in dragega ravnanja s tako nevarnimi odpadki!

Ekološki pozdrav!

Karel Lipič, za izvršni odbor Slovenskega ekološkega gibanja

Politika plač

Potem ko je po 6. maju prenehala veljati stara splošna kolektivna pogodba, je na tem področju nastala nesprejemljiva praznina, ki narekuje čimprejšnjo sestavo nove splošne kolektivne pogodbe, njen sprejem in njeno izvajanje.

Koalicija strank SKS, DSN in SvS podpira predlog sindikata socialno ogroženih in brezposelnih, ki predlaga spremembe v razmerjih med tarifnimi razredi in se zlasti zavzema za dvig minimalne meze – za povišanje zneska prvega tarifnega razreda.

Koalicija strank SvS, DSN, SKS je trdno na stališču, da mora minimalni znesek dohodka delavca zadostovati za plačilo osnovnih tekočih stroškov (elektrika, voda, kurjava, ...) za nabavo zadostnih količin hrane in obleke, tako da ne bo delavec dopoldan garač, popoldan pa berač pred vrati socialne službe in karitativnih ustanov.

Dvig prvega tarifnega razreda ne bi pomenil dviga celotne mase osebnih dohodkov, če bi istočasno (vsaj začasno) spremenili razmerja med ostalimi tarifnimi razredi in vpeljali nov najvišji tarifni razred s 50- do 55-odstotno akontacijo dohodnine. Takšno naše razmišljanje se ne spogleduje z »uravnilovko«, ampak je realen odsev naših trenutnih, ne samo gospodarskih, ampak tudi socialnih razmer. Ohraniti je treba osebno socialno integriteto delavca in s tem preprečiti, da se v obupu prepusti iracionalnim tokovom ulice.

V novo splošno kolektivno pogodbo vsekakor ne smemo prepisati 33. člena za gospodarstvo in 35. člena za negospodarstvo iz stare kolektivne pogodbe, ki v posebnih okoliščinah dovoljujeta 20-odstotno znižanje plač. Praksa je pokazala, da so se ob uveljavitvi tega 20-odstotnega znižanja znašli v kategoriji zajamčenih plač poleg prvega še drugi in celo tretji tarifni razred. Ob tem pa je bilo razvrsteno tudi delo v izmenah, nočno in praznično delo ter delo v drugih težjih okoliščinah. Taka izvedba pa je klasična manira »uravnilovke« in je izrazito destimulativna.

NOVA KNJIGA ZALOŽBE ČZP ENOTNOST

RUDI ČAČINOVIČ:

MED DVEMA CERKVAMA

Zapisi dvakrat razočaranega vernika

Devetinsedemdesetletni avtor, znan slovenski publicist in diplomat v knjigi pripoveduje o svojem razočaranju najprej nad katoliško in potem še komunistično »cerkvijo« ter iskanju tretje, svoje poti. Zajema čas med vojnama, vključno s Hitlerjevim napadom na Jugoslavijo.

Tudi naša mlada država danes išče novih, tretjih poti – med kapitalizmom in sistemom, od katerega se poslavljamo. Čačinovičevi Zapisi našo dediščino bogatijo z njegovimi pričevanji in spoznanji – dragocenim prispevkom za našo sedanost in prihodnost.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033. Cena je 1920 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

izvod(ov) knjige MED DVEMA CERKVAMA. Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika

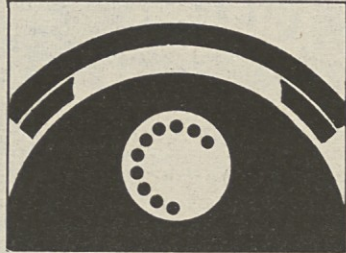
1. naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. kot ind. naročnik naročam po povzetju

Naročeno, dne

Žig

Podpis naročnika

časopis slovenskih delavcev

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:

Naziv podjetja ali ustanove:

Naslov:

Podpis naročnika:

LIZ – INŽENIRING, p. o., Ljubljana,

objavlja javno dražbo za

1. Prodajo dveh garažnih mest v 3 kleti objekta v Ljubljani, Ajdovščina 4, parc. št. 23/7 k.o. Ajdovščina (št. 82, 83) s pripadajočim deležem na skupnih delih in napravah stavbe.
2. Izključna cena za posamezno garažo znaša 29.000 DEM v tolaški protivrednosti po sred. tečaju BS na dan vplačila.
3. Varščina znaša 10% od izključne cene. Vplačilo dan pred dražbo.
4. Sklenitev pogodbe in plačilo kupnine en dan po dražbi.
5. Javna dražba bo 7. 6. 93 ob 8. uri v prostorih podjetja v Ljubljani, Vurnikova 2. Informacije po tel. 313-022.

časopis slovenskih delavcev

• Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na trznem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Zitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 120 SIT • Ziro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omeje, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

SKD ALI SLS?

Prve volitve po padcu komunizma so dale tak rezultat, da je ista skupščina najprej (maja 1990) izvolila Demosovo vlado, zatem pa Drnovškovo levsredinsko (aprila 1992). Ker je tak povsem poljuben rezultat parlamentarnih volitev čuden in ker se ga ne da razložiti samo z nihanjem Ruplove, Pučnikove in Plutove stranke med levico in desnico, se moramo pomuditi pri znamenitem »zaustavljanju desnice«, ki je naznanilo Peterletov padeč. Ker pa je ta padeč iz aprila postal zmagošlavna vrnitev januarja 1993 v vladno koalicijo, se moramo povprašati tudi o tem, koliko veljajo velike deklaracije in izpostavljene dileme. Ista levica (SDP, LDS), ki je z veseljem pričakala »zaustavitev desnice« – beri »Demosovega trdega jedra« krščanskih demokratov, ljudske stranke, narodnih demokratov in liberalcev – je z nosilno stranko tega »trdega jedra Demosa« sklenila koalicijo, ne da bi povedala, kaj se je spremenilo, da je ta zaustavljena desnica spet postala ustrežna za v politični salon. Če razsutje Demosa še lahko razložimo z razcepom med vodstvi in bazo v tistih strankah, ki so ga razbile, potem tega ne moremo reči vzporedno tudi za tako razbito »trdo jedro Demosa«. Takrat je bilo videti, da je najavljena Toplakova kandidatura (ki bi sledila Drnovškovi) napoved dokončnega izrinjanja krščanskih demokratov iz političnega prostora. V nekem smislu sta SLS in SKD stranki, ki se lahko medsebojno nadomestita.

Vsekakor pa je krščanska demokracija zaradi hkratnega pritiska s strani Ruplovih demokratov (Bavčarjeva kandidatura) in Podobnikovih ljudske stranke (Toplakova napovedana kandidatura) pristala v takem položaju, da jo je lahko zasobil tretji, v tem primeru LDS. Predsednik SKD in zunanji minister druge Drnovškove vlade Lojze Peterle v intervjuju za »Slovenca« to zelo jasno pove: »Če demokrati ne bi uničili Demosa, bi bila koalicija lahko precej drugačna.« In dalje: »Liberalnih demokratov v tej igri ne bi gledal kot ovčke, vsaka opozicija se trudi, da bi zamenjala pozicijo. V tej igri so bili tretji na vrsti, za njimi, če Drnovšku ne bi uspelo, je bil še en »prijatelj«, L. Toplak iz SLS, ki bi nam tudi 'dobro želel'. Imeli smo pač zelo dobre prijatelje.« (Prek meje resničnosti ob aferah ne gremo, Slovenec, 8. maj 1993). V luči razočaranja nad demokrati (»Njihov koncept je bil koncept izločanja in ne koncept sodelovanja...«) in nezaupanja do domnevno načelne ljudske stranke je zato pri krščanskih demokratih prevladala »državotvornost«. Od tod se da razložiti njihov pristane na proporcionalno načelo v volilnem zakonu in sprejetje kompromisa pri lastniškem zakonu (Pintar-Deželak-Šetinčev model). Peterletova stranka je tako izgubila alternativni profil, toda ne iz oblastiželjnosti, kar so ji nasprotniki radi pripisali iz zlobe, temveč zaradi »vgrajenega«, »programiranega« obnašanja, ki to stranko spremlja že od samega začetka in jo nekako »genetsko« določa. Kdor je to paradigmo pogruntal, se je s SKD zlahka pogodil. To pa tudi pomeni, da je

s stališča volivca za njegovo strankarsko opredelitev bolj pomembna identiteta stranke kot pa njen dejanski program, zgodovina nastanka prenoviteljev, liberalnih ali krščanskih demokratov kot pa njihovi skupščinski manevri in liderska figura na čelu take združbe kot pa rezultati njene politike. Vse tri stranke sedanjice troedine vlade namreč ponujajo isto politiko, zato je popolnoma vseeno, za katero od njih je volivec glasoval.

Ker sedanja slovenska politika gradi bolj na aferah in pranju umazanega perila kot na politični in moralni viziji, citirajmo Peterleta o deležu krščanskih demokratov pri tem: »Glede na potek zadeve in glede na dejstva, da nas za zdaj ne izpostavljajo, bi bilo skrajno nenavadno, če nas ne bi hoteli potisniti tudi v to blato. Računam, da bomo tudi mi doživeli 'svojo ploho'«. (n.n.m.) Zaenkrat je prišlo na dan v aferi Hit-Vis toliko, da je Hit sponzoriral del stroškov tabora SKD v Novi Gorici kakor tudi poslanske večere Boruta Pahorja (SDP). Ker je afera počila na liniji med demokrati in liberalnimi demokrati, bo Peterle že vedel, koliko se zadeva dotakne tudi njegove stranke. Vsekakor pa so poslanci SKD skrajno lojalni do koaliicijske LDS in vztrajno glasujejo za izključitev javnosti in tiska s sej ustreznih skupščinskih odborov. Na tej točki se prejšnji kompleks »državotvornosti« pretvarja v svoje nasprotje, saj se tako zadržanje utegne tej izključeni javnosti dokončno upreti.

Prvak opozicijske SLS Janez Podobnik (predsednik programskega sveta SLS) zato lahko zapiše: »Če se vladna koalicija krepi ob tako nezdravih pojavih, kot so omenjene afere, potem to lahko pomeni le veliko izgubljenost priložnost, da bi se zblížile tiste politične sile in skupine, ki izhajajo iz sorodnih vrednostnih, etičnih in moralnih izhodišč, ki so trenutno tako v vladi kot v opoziciji.« (Nezdrava igra, Slovenec, 8. 5. 1993). Podobnik meni, da stališča do afer, korupcije in div-

Socialdemokrati so čez noč postali najmočnejša in morda tudi še kakšna najstranka v državi. Vsa reč je bila pravzaprav že dolgo na pomolu, udejanjila pa se je te dni, ko je Janez Janša postal predsednik socialdemokratov. Kontroverzna politična pot gospoda Janše se torej nadaljuje. Začela se je pred dolgimi leti v komunistični mladinski organizaciji, kjer ga niso hoteli imeti za predsednika in se je potem znašel pri demokratih. Pri tem niti ni važno, kdo je koga manj maral. Janša mladince ali mladinci njega.

Nato je sledila epizoda z demokrati. Ker jih večina ni hotela v desno, jih je Janez Janša najprej razklal. Pirnatovce je poslal v pozabo, Ruplovce v skromen volilni uspeh, sam pa je odšel k socialdemokratom.

Tokrat je malce manjkalo, da bi se tudi socialdemokrati razklali. Najbrž bi

Ave Cezar

tudi se, če ne bi imeli že nekaj opozorilnih primerov, da takšne delitve ne prinesejo bogve kaj. Socialdemokrati se niso razklali, zato pa so za predsednika dobili Janeza Janšo. Z drugimi besedami, socialdemokrati imajo sedaj v rokah državno armado, saj je logično, da ima to armado v rokah obrambni minister s svojimi sodelavci in ne kakšen vrhovni poveljnik ali vlada ali parlament.

Ali točneje, Janša ima sedaj v rokah socialdemokrate in armado. Janševa vojska je že od osamosvojitve sem sinonim za slovensko vojsko, poslej pa bomo lahko govorili tudi o Janševi stranki. Dobili smo še enega strankarskega prvaka, ki je obenem minister. To seveda ne bi bilo nič narobe, če ne bi šlo za obrambnega ministra, ki je mož, ki se presneto rad ukvarja z strankarsko politiko zdaj te, zdaj druge vrste in ki mu nepriljubljene stranke gredo hudo v nos. Gospoda Janšo si je težko zamišljati kot nestrankarskega obrambnega ministra. Kaj bi se lahko iz tega izcimilo v prihodnosti, ne bomo ugibali. Zgodovina, tudi bolj sveža, pa seveda pozna kar nekaj primerov, začeni z jugoslovanskim, ko je ideologija ali strankarstvo imelo v rokah vojsko, ali obratno. Obrambni minister sicer ni vojak, toda v trenutku, ko si je, četudi za posebne priložnosti, dovolil nadeti uniformo, je vendarle priznal svojo vojaško ambicijo. Gospod Janša je skozi šivankino uho znova postal ali ostal obrambni minister, vendar je z zavzetjem socialdemokracije pokazal svoje ambicije. Z armado za hrbtom so vedno z velikim A.

jih privatizacij opredeljuje posamezno stranko »za dolgo obdobje vnaprej«. Če smo nekoč analizirali bistvo prenavljajočega se komunizma in dognali, da je SDP stranka, katere center je iznad in izven nje; če smo iz tega ugotovili, da je komunizem igral hkrati na svoj delež v oblasti (Kučan, predsedstvo, ministri v Demo-

sovi vladi) in na prenovu v opoziciji (SDP) – potem moramo reči, da taka podoba ne velja za desnico danes. Tiste sile in osebe znotraj SLS, ki so bile za združitev desnosredinskih strank »krščanskega etosa« (Oman, dr. Osterc), so prestopile v SKD. Vsekakor ne gre zvesti razmerja med SKD in SLS na liderske ambi-

arena

Čeprav smemo doktorju Jozetu Pučniku zameriti, da iz slovenske demokracije ni naredil tistega, kar bi v tej državi lahko ali celo morala pomeniti, mu gre vendarle priznanje, da se je odločil odstopiti z njenega vrha. Pa čeprav njegov naslednik ni prav nič posrečena izbira. Sloveniji bi bila nujno potrebna močna socialdemokracija, o tem ni dvoma. V obdobju divjega kapitaliziranja in oblikovanja novega kapitalističnega razreda, ki to postaja

Error in persona

veliko manj na temelju zdrave in poštene poslovne uspešnosti, kot postaja s transakcijami in mahinacijami z družbeno lastnino, bi bila socialdemokratska utež še kako pomembna. Tako pa lahko samo vzdihujemo za tisto socialdemokracijo, ki je začela nastajati v ljubljanskem Litostraju, sicer ne z najbolj posrečenim vodjem Francetom Tomšičem, je pa vendarle obetala, da bo prerasla v močno stranko.

»Prišlek« iz tujine dr. Pučnik, to je sedaj že jasno, je bil strankin strel mimo tarče. Slovencem razlage o evropski socialdemokraciji, o kateri niso vedeli, kaj pravzaprav je, niso veliko pomenile. Enako tudi sam Pučnik ne, ki mu je bankrot Demosa dokončno izničil politično ceno zmagovitega socialdemokratskega liderja.

Da je Pučnik socialdemokratsko krmilo prepustil prav Janši, za katerega verjetno tudi sam dobro ve, da mu socialna vprašanja nikoli niso posebno »ležala«, sili k sklepu, da je morda obupal nad idejo o vodilni vlogi socialdemokracije, združene namreč. Pod Pučnikovim vodstvom bi taka združitev še bila možna, pod Janševim nikar. Kot kaže, so to dognali tudi socialisti, ne glede na kadrovske motnje, ki so jih znova oddaljile od socialdemokratov.

Svetovljan dr. Pučnik je prav gotovo spoznal, da gre pri slovenskem strankarstvu prevečkrat za kravje kupčije, kar se bo prav gotovo pokazalo tudi pri prihodnjih manevrih socialdemokratov pod Janševim vodstvom. Tako je v korist svojega imena bržkone sklenil, da pri tem ne bo sodeloval. Z njegovim odhodom je najbrž pogorela tudi nova cankarjanska socialdemokratska restavracijska ideja. In s tem je Pučnikov arzenal dokončno izčrpan.

Kakor koli že, dr. Pučnik je vendarle dokazal, da je zrel politik in pokončen mož, ki mu lahko oprostimo tudi kakšne zmote, tudi takšno, da bi Janša lahko prinesel razcvet socialdemokracije na Slovenskem.

Boža Gloda

HOČEMO ISTO KOT KOLEGI Z OBALE

Novinarji so prejšnji teden poročali o uspehu opozorilne stavke, ki so jo organizirali Obalni sindikati. Pri tem so citirali izjave predsednika Borisa Mazalina. Časopis Slovenec pa je 14. maja objavil članek »Istrani proti socialnemu paktu«. V njem med drugim piše, da so se sindikati v zadnjih mesecih razšli. Medtem ko skušajo Obalni sindikati varovati delavce in zapornike s stavkami, menda svobodni sindikati in KNSS pripravljajo podpis socialnega pakta z vlado. Svobodni sindikati so menda celo pripravili socialni pakt, slabši od vladnega. Vse to je novinarju Slovenca Vinku Zalarju izjavil Boris Mazalin.

Vodstvo svobodnih sindikatov je z začudenjem prebralo ta članek, saj je Obalnim sindikatom poslalo telegram s podporo in željo za uspeh. V zvezi s citirano izjavo pa je Dušan Semolič povedal:

»Svobodni sindikati mislimo, da ni dovolj le kritizirati, ampak da je treba tudi graditi. Zato smo pripravili svoj osmutek socialnega

pakta, ki omogoča pogovor med sindikati in dialog z vlado. Naš poskus mogoče res ni idealen, je pa konkretniji od tistega, kar ponujajo drugi. To še posebej velja za lestvico usklajevanja plač z inflacijo, za spremembe davčnega sistema in za večjo pravno varnost delavcev in sindikalnih zapornikov.

Mi cenimo to, kar delajo kolegi z Obale, in tudi to stavko. V zadnjem obdobju smo dvakrat protestirali pred parlamentom in nismo kritizirali tistih, ki se nam niso pridružili. Po našem mnenju mora biti vsak sindikat tolerant do drugih sindikatov in do metod njihovega boja. V nasprotnem primeru se lahko težišče spopadov preseli na področje med-sindikalnih bojev. Vsaka metoda sindikalnega dela pa je legitimna, če se zanjo odloči članstvo, in drugi sindikati morajo to spoštovati.

Naš cilj je nedvomno isti, kot ga imajo kolegi z Obale. Če naše metode ne bodo uspešne, bomo mogoče že jutri organizirali splošno stavko!«

F. K.

cije Peterleta oziroma Podobnikov. Kombinacijo z desnosredinsko vlado in Ivom Bizjakom so v SKD pravočasno prestregli; njegovih 22 odstotkov na predsedniških volitvah in njegov nastop v Peterletovi senci so bili premalo, da bi se Bizjak vzdignil na nivo nacionalnega liderja. Prej je ta met uspel Peterletu, ki je trimfiral, ko je prevzel od Rupla zunanje ministrstvo in s tem dokazal, da je trdoživ politik. Tisti, ki si predstavljajo Cerkev – tj. institucijo, ki zastopa »krščanski etos« na tem svetu – kot zaledno strukturo strank krščanskega imena, si domišljajo preveč, če ji pripisujejo zarotniško politiko »dveh želez v ognju«. Ljudska stranka se je Cerkvi bolj vsiljevala kot ne. SLS ima za svoje članstvo pretežno laično strukturo, ki ji je njeno krščanstvo samo tradicionalistično, zunanje – tako, kot je bilo na Slovenskem že vse-skozi. Vpliv nekaterih zainteresiranih struktur – katoliške akcije na primer – je zato v SLS omejen, njeno krščanstvo pa deklarativno. Od tod se da razumeti tudi to, da je SLS prav nabirala vse mogoče prebežnike in vse, ki so se ji pridruževali (od zelenih fundamentalistov preko bivših komunistov in udbovcov do desnih radikalov), vsak je tudi dobil svojo »zvezo« – le krščansko socialnega gibanja nekako ni sprejela! Slednje je težko razumeti, saj je pri dvatisočakah precejšnji odpor do Peterleta, Janez Podobnik pa se tudi ves čas vztrajno poziva na personalizem, o katerem je

slišal nekoč pri društvu in reviji »2000«. Toda opozicija ni podobna drugi opoziciji in kritična drža dvatisočakov ni isto kot korporativistična in vse bolj ekstremna miselnost ljudske stranke. SLS je povzela Jelinčičeve teme. Kot center združevanja na desni je SLS odprta vse do skrajne desnice. Zato ne preseane pristop večine Narodnih demokratov h krščanskim demokratom, katerim so se pridružili tudi razlaščenci (SGS).

K SLS pa je pristopil iz razpadle Jelinčičeve stranke poslanec Štefan Matuš (in takoj dobil »Nacionalno zvezo«), pa še Kandričeva komaj obstoječa SOPS, ki se bo tako nehala tožariti z Roginovo SOPS. Če je ločnica med SKD in SLS tista med »zmernostjo« in »državotvornostjo« na eni in radikalizmom na drugi strani, je treba ugotoviti, da je ta ločnica v osnovi lažna dilema. Ne SKD ne SLS nista v tem trenutku sposobni ponuditi programske alternative obstoječi vladni koaliciji – SKD zato, ker bi se v tem primeru utopila v skupni desnici, SLS pa zaradi prenapihnjene števila svojih »zvez« brez dejanske vsebine. SKD so »stisnili« in se bo težko izvila iz katoliškega geta, SLS pa še vedno ni uspela preskočiti svojega izvora, kmečkega lobija, na tak način, da bi se odprla v politični center. Videti je, da obema manjka tisto, čemur sta se najlažje odrekli, namreč krščansko socialna ideja.

Mladen A. Švarc

Pogovor med vodstvom Gospodarske zbornice in Svobodnih sindikatov

PRIPRAVLJENOST ZA PODPIS NOVE KOLEKTIVNE POGODBE

Vodstvi svobodnih sindikatov in zbornice sta se ta teden srečali na prvem medsebojnem pogovoru. Stališča obeh organizacij so bolj podobna kot različna. Če se vlada znova ne bo vpletala, lahko pričakujemo skorajšnje sklenitev nove splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Socialni pakt je bolj kot od sindikatov in zbornice odvisen od vlade. Zbornica podpira spremembe lastninske zakonodaje, kot jih je na predlog svobodnih sindikatov prevzela tudi vlada Republike Slovenije.

Dagmar Šuster je uvodoma razložil uradna stališča upravnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije. Dejal je, da podatki in analize o gibanju osebnih dohodkov v letošnjem letu dokazujejo, da je zakon o omejevanju plač povzročil tudi gospodarsko škodo. Absolutna raven plač je zdaj višja kot ob podpisu aneksa k splošni KP. To se je zgodilo zato, ker so plače ob pripravah na zakon zelo poskočile in ker se je v naslednjih mesecih inflacija zelo umirila. Najnovejši podatki pa dokazujejo umiranje izplačil osebnih dohodkov v marcu in aprilu.

Gospodarska zbornica misli, da je treba gibanje plač obvladovati na enega od možnih načinov. Torej je mogoče skleniti novo KP, dopolniti sedanjo in tudi podpisati socialni pakt. Če se nobena od teh možnosti ne bo izpolnila, bo država sprejela novi interventni zakon. Zbornica je pripravljena za podpis nove splošne KP tudi zato, ker so strokovnjaki vanjo vložili veliko dela. Tudi različna stališča obeh partnerjev do nekaterih vprašanj ne smejo biti razlog za nepodpis splošne KP. Šuster pa dopušča tudi možnost, da se politika plač v drugem polletju uredi s posebnim aneksom, ki naj bi veljal tudi za panožne kolektivne pogodbe. Po njegovem mnenju morajo plače v drugem polletju ostati na sedanji ravni. To velja tako za izhodiščne plače kot za dejanska izplačila. Zaradi nevarnosti

prevelike inflacije pa Šuster dopušča tudi dogovarjanje o novi eskalacijski lestvici.

Gospodarska zbornica podpira tako predloge vlade kot gradivo svobodnih sindikatov o socialnem paktu. Soglasje k paktu pa zbornica pogojuje z obveznostjo vsaj tolikšnega zmanjšanja javne porabe, za kolikor se bodo znižale plače. Šuster meni, da morajo plače v negospodarstvu deliti usodo plač v gospodarstvu. Po analizi gospodarske zbornice je javna poraba v prvih štirih mesecih letos znašala 210 milijard tolarjev in je bila za 50 milijard večja od bilance. Ti podatki so po Šusterjevem mnenju dokaz možnosti znižanja obremenitev gospodarstva.

Predstavniki vodstva svobodnih sindikatov so imeli na Šusterjev uvod več različnih pomislekov. Dušan Semolič je začel takole:

»Zbornica lahko svobodne sindikate prizna kot partnerje in sindikalne pobude obravnava kot možen način urejanja medsebojnih odnosov. Socialni pakt je za svobodne sindikate smiseln, le če bo poleg plač in javne porabe razrešil tudi področje zaposlovanja in pravne varnosti delavcev. Socialni pakt bo padel, če parlament ne bo sprejel sprememb lastninske zakonodaje, kot so jih na martinovo lani predlagali svobodni sindikati. Gre za listine za manj izplačane OD in za bistveno večji popust pri notranjem lastninjenju.

Za sindikate pa niso pomembne le povprečne, ampak

zlasti najnižje plače. Sindikati se moramo ukvarjati s sramotno nizkimi plačami. S podpisom aneksa k splošni KP smo svobodni sindikati dokazali, da lahko zaradi obrambe delovnih mest pristanemo tudi na zmanjševanje osebnih dohodkov. Splošna KP ne sme omejevati plač v panogah, saj so te v zelo različnem položaju.«

Dagmar Šuster se je na kritiko takoj odzval in svoje prvotno izvajanje nekoliko popravil in dopolnil. Dejal je:

»Vse to, kar zahtevate, ni usklajeno med seboj in račun se ne izide. Vam je vse dovoljeno, vi lahko napišete vse, kar se vam zahoče. Mi pa smo profesionalci in lahko zahtevamo le to, kar je uresničljivo. Vaša zahteva za nezmanjšane plače ne omogoča ohranjanja delovnih mest. Gospodarska zbornica je za splošno in panožno KP, v katerih se ureja specifičen položaj delavcev. Neenotno mnenje o nekaterih vprašanjih, na primer o vsebini panožnih KP, ne sme biti

razlog za prekinitve pogajanj. Gospodarska zbornica pa pričakuje večjo podporo svobodnih sindikatov do zahtev za zmanjšanje javne porabe. Tarifne dele panožnih KP pa naj analizira in pregleda posebna skupina strokovnjakov.«

Na to razpravo se je odzval Rajko Lesjak. Šusterju je dejal, da gospodarska zbornica pri pogajanjih ne sme špekulirati z varianto, po kateri bo

oblast plače uredila s posebnim zakonom. Po Lesjakovem mnenju ima vsak od partnerjev lahko višje cilje od realnih in prav o njih se je treba pogajati. Če delodajalci res zahtevajo zmanjšanje javne porabe, naj to delajo povsod, ne le na sejah organov gospodarske zbornice.

Dagmar Šuster se je odzval tudi na Lesjakove besede. Povedal je, da je zbornica ob pri-

pravljanju zakona o zamrzni-tvi plač tvegala zamero vlade. Gospodarska zbornica pa daje prednost kolektivnim pogodbam. Če po tej poti ne bo šlo, pa je zbornica tudi za zakon, ker to področje ne more biti neurejeno. Po Šusterjevem mnenju lahko zbornica in sindikati podpišejo splošno KP še pred rokom. Če smo ga prav razumeli, Šuster misli, da so panožne KP rizične, ker omogočajo prevelike razlike med dejavnostmi. Po njegovem mnenju so plače delavcev – članov sindikata, ki je najglasnejši, za 20 odstotkov pod povprečjem gospodarstva. Po Šusterjevem mnenju cilji svobodnih sindikatov do jeseni ne bodo doseženi, saj vlada vodi neustrezno gospodarsko politiko.

V pogovor sta posegla tudi Brane Mišič in Gregor Miklič. Partnerjem sta skušala dodatno razložiti in utemeljiti cilje svobodnih sindikatov in nujnost nadaljevanja pogajanj o kolektivnih pogodbah, tudi o panožni. Miklič misli, da bo podpis socialnega pakta olajšal pogajanja o kolektivnih pogodbah.

Pogovor je Dagmar Šuster končal z ugotovitvijo, da obe strani menita, da so enaki pogledi na obravnavana vprašanja pomembnejši od razlik do nekaterih vprašanj. Svobodni sindikati in zbornica imajo skupen interes za novo splošno KP in socialni pakt. Plače bi lahko v drugem polletju urejal tudi nov aneks k splošni KP. Svobodni sindikati podpirajo predloge zbornice o znižanju javne porabe. Stališča o lastninski zakonodaji obeh partnerjev so enaka. Obe strani soglašata tudi o panožnih KP, ki naj urejajo specifična vprašanja delavcev posameznih dejavnosti. Posebnosti v posameznih pogodbah pa je po Šusterjevem mnenju treba definirati na novo.

Franček Kavčič

Dagmar Šuster: »Mi smo profesionalci, vi pa...«

Z leve proti desni: Josip Škoberne, Jožko Čuk in Dagmar Šuster; z desne proti levi: Brane Mišič, Dušan Semolič, Rajko Lesjak

ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE PRAVNIH SLUŽB PRI ZVEZI SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

Praksa kaže, da pravna varnost delavca še nikoli ni bila na tako nizki stopnji, kot je danes. V minulemu letu se je še poslabšalo spoštovanje zakonov in kolektivnih pogodb, tako v podjetjih kot v zavodih, še posebej pa pri zasebnih delodajalcih.

Direktorji, ki odločajo o razporejanju delavcev in prenehanju delovnega razmerja, o presežnih delavcih, o disciplinskih postopkih itd., ne spoštujejo svojih obveznosti, zlasti ne pri dokazovanju dejstev, pravnem pouku, reševanju pritožb delavcev in podobnem. Direktorji izkoriščajo slabo organiziranost sodišč združenega dela in njihove zastope pri delu, saj vedo, da delavci, ki vložijo delovne spore, pridejo do sodnih odločb šele čez nekaj let. Novi podjetniki zaposlujejo delavce, ne da bi jim zagotovili zdravstveno in pokojninsko zavarovanje.

Iz poročila sodišč združenega dela je razvidno, da ponekod podkupujejo delavce, ki sodelujejo v organih upravljanja oziroma nadzornih organih.

Zaradi pravne praznine na področju lastninjenja v naši državi je v minulemu letu nastala prava anarhija. S tem so se okoristile številne »svetovale« institucije in posamezniki, ki so pomagali vodilnim strukturam v podjetjih izvesti razne oblike »divjih privatizacij«.

V zadnjih letih so bile na stranski tir postav-

ljene institucije iz prejšnje ureditve, namesto njih pa ta država ni razvila novih. Tu mislimo zlasti na družbene pravobranilce samoupravljanja, ki jih je v Sloveniji le še enajst. Drug tak problem so sodišča združenega dela, ki niso bila reorganizirana, stanje pa se je poslabševalo, izgubljala so ugled, izkušeni sodniki so jih zapuščali, delo so prevzemali mladi sodniki brez izkušenj s področja delovnih razmerij. Vse to ni vplivalo le na zmanjševanje števila rešenih sporov, temveč tudi na kakovost sojenja.

Ustava v poglavju o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnosti ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebne odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Sodi mu lahko samo sodnik, ki je izbran po pravilih, vnaprej določenih z zakonom in s sodnim redom.

Bolje bo, ko bo sprejet zakon o delovnih in socialnih sodiščih, ki je sedaj še v parlamentarni proceduri. Ena izmed njegovih prednosti bo tudi, da bodo ta sodišča lahko reševala tudi kolektivne spore.

Zamrla je tudi inšpekcijska dela, ki ni sposobna niti ugotavljati (kaj šele preganjati) tistih, ki delavcem kratijo pravice iz dela.

Zaradi navedenega vse več delavcev, pa tudi

upokojecev, išče pravno pomoč v službah pravne pomoči, organiziranih pri Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije. Med njimi je največ tistih, ki imajo težave z zaposlitvijo in nimajo denarja za odvjetnika.

Po izjavah naših članov so sindikalne pravne službe edina institucija, kjer lahko dobijo brezplačno pravno pomoč, saj jih povsod drugod odslavlja ali se jih poskušajo rešiti na najhitrejši možni način.

Pravna pomoč je organizirana na vseh območjih

Službe pravne pomoči v ZSSS so do sprejetja zakona o odvetništvu (Ur. list RS št. 18/93) delovale po zakonu o pravni pomoči (Ur. list SRS št. 23/79) in svojih aktih. Zakon o odvetništvu je v celoti razveljavil zakon o pravni pomoči. Četrty odstavek 73. člena zakona o odvetništvu pa določa, da imajo do uveljavitve zakona, ki bo urejal postopek pred delovnimi in socialnimi sodišči, pravico zastopanja tudi neodvetniki, ki jih organizacije sindikata najamejo ali zaposlijo za zastopanje svojih članov v delovnih in socialnih sporih.

Službe pravne pomoči v ZSSS so organizirane v vseh območnih organizacijah ZSSS in njihovih izpostavah tako, da je brezplačna

pravna pomoč članom zagotovljena na celotnem območju Republike Slovenije.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je v dokumentu o organiziranosti določila, da mora vsaka območna organizacija ZSSS imeti najmanj enega profesionalnega delavca za pravno pomoč. Redno zaposlene so imele območne organizacije ZSSS Dolenjska, Gorenjska, Podravje, Ptuj, Ljubljana in okolica, Pomurje in Posočje. Odvetniški pisarni sta bili pri svetu ZSSS in pri območni organizaciji ZSSS Velenje.

Novi zakon o odvetništvu določa pogoje za kadrovske zasedbe sindikalnih pravnih služb.

V ZSSS je v letu 1992 delalo v službah pravne pomoči 18 odvetnikov, 10 diplomiranih pravnikov s pravosodnim izpitom, 10 diplomiranih pravnikov in en pravnik. Za službe pravne pomoči je delalo tudi deset administrativnih delavcev.

Denarna sredstva za delovanje teh služb so zagotavljale območne organizacije ZSSS, za službo pravne pomoči pri svetu ZSSS pa sindikati dejavnosti Slovenije in ZSSS.

Skupni stroški teh služb so bili lani štirikrat večji kot leta 1991, znašali so 44.330.603 tolarje.

Priprava Vanda Rešeta
(Nadaljevanje v prihodnji številki)

ZNOVA SE OBETA ŠOLSKA STAVKA

V torek sta se v isti hiši in ob isti uri, vendar v različnih nadstropjih, sestala dva šolska sindikata. Oba sta se odločila za napoved stavke učiteljev, ker vlada noče zvišati izhodiščne bruto plače šolnikov.

Republiški odbor sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije je ugotovil, da v dosedanjih pogajanjih med vlado in sindikati o kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti ni bila dosežena temeljna zahteva sindikata po izenačitvi izhodiščne plače v gospodarstvu in negospodarstvu. Ker vlada vztraja, da za negospodarstvo tudi junija ostane enaka izhodiščna plača, kot velja že vse od letošnjega januarja (to je 23.833 tolarjev bruto), se je republiški odbor sindikata v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije odločil, da bo za uresničitev zahteve, da se izhodiščna plača za junij izenači z dejansko poprečno

izhodiščno plačo v gospodarstvu, organiziral stavko.

Podobno razmišljanje v največjem sindikatu – Sindikatu vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije. Med njihove zahteve sodijo podpis normativnega in tarifnega dela kolektivne pogodbe, zvišanje bruto izhodiščne plače na 30.600 tolarjev, izplačilo junjskega regresa v višini 60 odstotkov povprečne plače v gospodarstvu, torej 36.000 tolarjev in ne v višini zajamčene plače, kolikor je pripravljena odšteti vlada.

Stavko bodo izvedli, če se bosta zanj do 26. maja izrekli dve tretjini zaposlenih v osnovnih, srednjih in glasbenih šolah ter dijaških domovih. Stavko bodo v primeru, da zahtevam vlada ne bo ugodila, stopnjevali. Najprej bodo imeli opozorilno stavko 2. junija ob 11. uri, 4. junija naj bi bila že celodnevna stavka, od 9. do 11. junija tridnevna, od 15. junija naprej pa do konca pouka.

I. Ž.

Sindikalna kronika

Hkrati z umiranjem plač se je v Sloveniji umirilo tudi stavkovno gibanje. Po informacijah uredništva so te dni uspešno stavkali le delavci Sukna iz Zapuž. V podjetju, kjer delujeta dva sindikata, so delavci na ta način prišli do zaostalih plač. Nadaljuje pa se stavka delavcev Gradisa iz Kopra, ki verjetno nimajo nobenega upanja na uspeh svojega boja. Zdi se, da je zatišje na stavkovnem področju le predah pred stavkovnim razmahom, do katerega bo prišlo ob začetku lastninskih postopkov in ob verjetnem novem večjem odpuščanju delavcev.

V uredništvu smo prejeli tudi obvestilo, da so delavci Novosti iz Ljubljane zaradi slabega položaja podjetja zamenjali svoje vodstvo. Več o akciji in položaju delavcev, o katerem nas je obvestila Branka Novak, sekretarka sindikata tekstilne in usnjarske industrije, pripravljamo za prihodnji teden.

Svobodni sindikati organizirajo seminar, namenjen sindikalnim funkcionarjem, ki se bodo ukvarjali z lastnjenjem podjetij. Organizatorji so za sodelovanje pridobili državnega sekretarja Toneta Ropa, Alenka Žnidaršič-Kranjc z Inštituta za delo in Bojana Pečenka z Gospodarske zbornice. Seminar bo 25. maja ob 9.45 v ljubljanskem kinu Union. DE bo skušala čimprej objaviti avtorizirana predavanja omenjenih strokovnjakov in druge napotke za delo sindikalnih aktivistov.

F. K.

ZAKAJ DELAVCI PODPIRAJO STEČAJ

Delavski svet Hidrometala iz Mengša je potrdil direktorjev predlog o stečaju svojega podjetja. Razlog za stečaj je dolgotrajno nerentabilno poslovanje, ki je povezano z izgubo trgov v Jugoslaviji in na Vzhodu. Zlom enega redkih podjetij, ki je specializirano za proizvodnjo in vzdrževanje čistilnih naprav, pa je v današnjem času vzpona ekologije vseeno malo nedoumen.

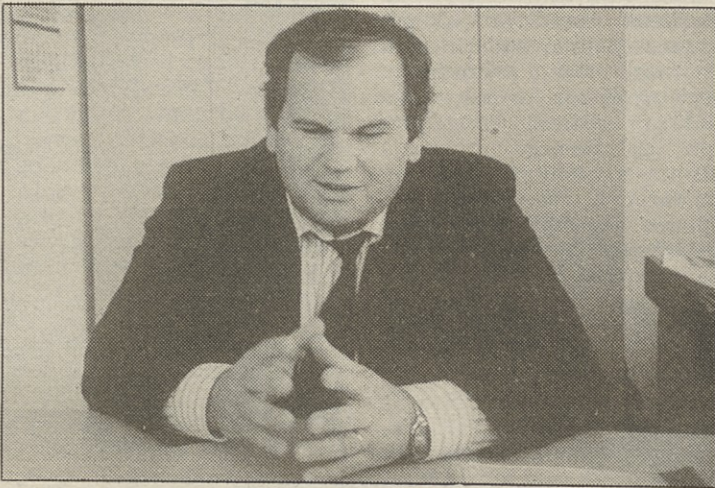
Direktor Dušan Božičnik je prišel v Hidrometal septembra lani, potem ko so delavci odstranili prejšnje vodstvo. Zase pravi, da ni obremenjen s Hidrometalom. Razlog za stečaj vidi v odnosu družbe, ki ima denar le za ekološke projekte, ne pa za njihovo izvedbo. Božičnik se je celo včlanil v Slovensko ekološko gibanje, vendar od njega podjetje ni imelo nobenih koristi. Direktorjev prihod in program je načelno podprla tudi

deset zastarelih strojev in varilnih aparatov, ki ne ustrezajo sodobnim zahtevam varstva pri delu. Direktor pa trdi, da je Hidrometal sposoben izvajati dela po evropskih normativih, in to lahko dokaže tudi s posodami, kot jih vidimo na naši sliki.

Vrednost podjetja je majhna uganka. Dolg Hidrometala do pravnih oseb je enak dolgu do delavcev, ki menda znaša približno enoletno maso plač osemdesetih preostalih delav-

cev Hidrometala. Direktor ne želi, da objavimo natančne podatke o zadolženosti in vrednosti podjetja. Blokada Hidrometala na SDK pa znaša ta hip le 17 milijonov tolarjev. Zdi se, da je dolg pravzaprav majhen in da ni poglobitvi razlog za stečaj podjetja.

Po prihodu Božičnika je Hidrometal pripravil tudi sanacijski načrt. Načrt je na žalost na papirju, zlasti zato, ker Hidrometal ni imel sposobnih strokovnih kadrov za nov prodor na domače in tuje tržišče. Podjetje je živelo od dela pešičice sposobnih proizvodnih delavcev, ki jih je bilo bistveno manj od tistih v pisarnah. Božičnik pravi, da zaradi svojega značaja ni mogel počistiti podjetja, in zato je v pisarnah ostal balast.

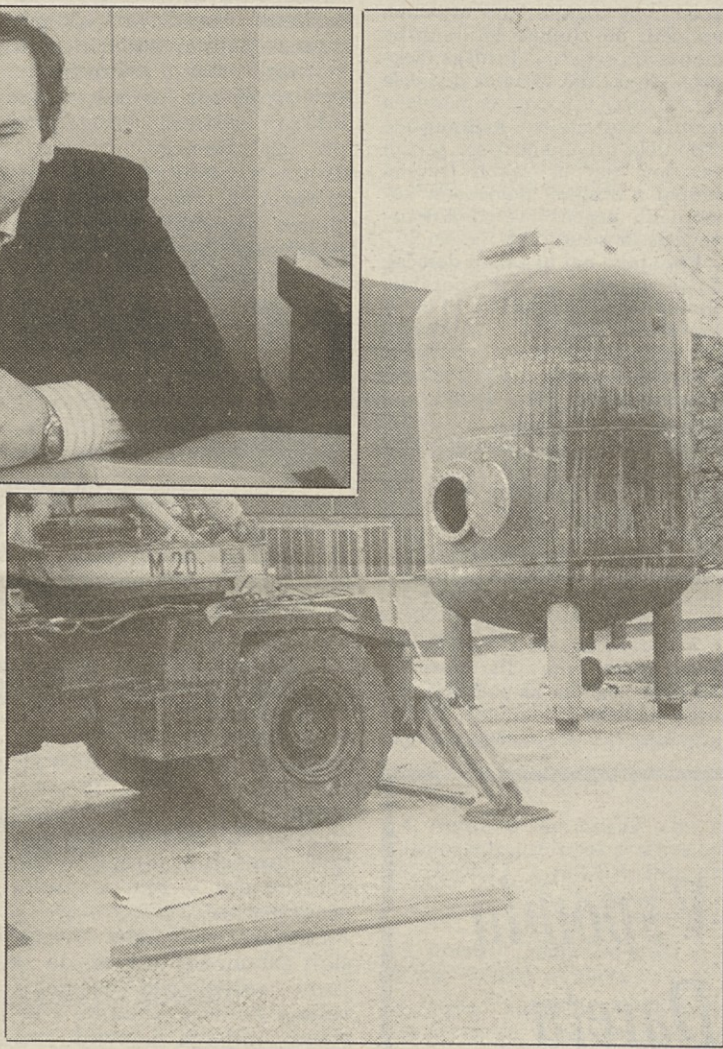

Dušan Božičnik

občina Domžale, vendar Božičnik pravi, da je ostalo le pri tem. Na vsak razpis za ekološke programe pa se pojavi najmanj 20 ponudnikov in posel dobijo tisti, ki zmorejo financirati proizvodnjo in ki lahko ponudijo tudi nižjo ceno.

V Hidrometalu trenutno dela le deset delavcev, ki dokončujejo naročilo tlačnih posod za tujega naročnika. Ta je v Mengeš pripeljal material za izdelavo posod in ta bo tudi zagotovil plačilo delavcev, ki delajo kljub temu, da jih podjetje ne more plačati.

Podjetje iz Mengša ima dve veliki proizvodni dvorani, ki sta danes skoraj prazni. V največji lahko vidimo manj kot

Tlačna posoda čaka tujega naročnika

Sanacijski načrt je temeljil tudi na prodaji starejše proizvodne hale. Zanj so hoteli iztržiti nekaj več, kot so znašali dolgovi do dobaviteljev in delavcev. Pogajanja z Ministrstvom za obrambo pa na žalost ni uspela, verjetno zato, ker so v Hidrometalu hoteli preveč.

Direktorja sem vprašal tudi o izropanosti tovarne. Povedal je, da vse premoženje skrbno čuvajo in da to velja tudi za načrte, ki so menda ena od največjih neocenjenih vrednosti podjetja, ki gre v stečaj.

Predsednika SKEI v podjetju Marjana Ogrinca pa sem vprašal, zakaj so delavci glasovali za stečaj. Dodal sem, da se mi to zdi nerazumljivo in neobičajno. Ogrinc je povedal, da so bile plače mizerne in da so znašale le 66 odstotkov izhodišča iz KP. Zaposleni so si zato našli drugo dodatno delo, sicer ne bi mogli preživeti. Z dodatnim zaslužkom so lahko dolgo potrpežljivo čakali. Nekajkrat so zaradi nizkih plač in zaradi njihove kasnitve tudi stavkali. Zdaj pa so delavci Hidrometala ugotovili, da v stečaju nimajo česa izgubiti in so zato sprejeli direktorjev predlog. Po Ogrincem mnenju bodo imeli na zavodu vsaj redni vir dohodka.

Po direktorjevem mnenju pa se delavci Hidrometala zavedajo tudi možnosti, da bo že v času stečaja, zlasti pa po njem imel Hidrometal bistveno boljše možnosti poslovanja in zaposlitve sposobnih delavcev. Kolektiv je v povprečju mlad, in ker ima Hidrometal zanimiv program, bo že uvedba stečaja lahko ustvarila možnosti za donosno delo in gospodarjenje.

Tako predsednik sindikata kot direktor pravita, da sta med seboj dobro sodelovala in da so se o vsem lahko pogovarjali. Po vsem, kar sem slišal, lahko rečem, da med Božičnikom in delavci ni nobenega sporazuma in zdi se, da so računi čisti. Večina delavcev se verjetno strinja s stečajem tudi zato, ker ima možnost drugih virov preživljanja.

Stečaj bo v tem tednu verjetno potrjen. Usoda podjetja pa je v največji meri odvisna od sposobnosti stečajnega upravitelja, da podjetje z zanimivim programom postavi na noge. In če se bo to zgodilo, bo stečaj pomagal večini dobrih delavcev. Odpadel bo le balast, o katerem je govoril direktor.

F. K.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:
KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 700,00 SIT

● več avtorjev:
MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele
STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič
DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič
NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan:
PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko
NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 680,00 SIT

● Emil Rojc
KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov. Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev
SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST. Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 580,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Priljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Nova ureditev...
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Kariera kot
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Socialna država ...
..... izv. ● Nova del. zakon. izv. ● Zdrav. zav.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČRP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

PREDLOGI PLAČNEGA SISTEMA V JAVNEM SEKTORJU

Številni različni sistemi in precejšnje razlike v višini plač v sektorju, ki je financiran ali iz javnih sredstev ali pa država na določen način (n. pr. z določanjem cen) vpliva na pogoje poslovanja in pridobivanja dohodka, povzročajo veliko nezadovoljstvo med nezaposlenimi na teh področjih in stalno težnjo po uskladitvi področij z nižjimi plačami s tistimi, kjer so plače ali drugi dodatki ugodnejši. Hkrati kažejo na neenoten pristop države v preteklosti, ko je ali v funkciji pogodbene stranke v kolektivnih pogodbah ali v funkciji izvajanja zakonodajne oblasti pristala na nekatere razlike, ki nimajo utemeljenih razlogov, in zaradi tega tudi sredstva za te namene zagotavljala po različnih kriterijih. Zato bi bilo nujno te razlike v čim krajšem času odpraviti ali zmanjšati.

Hitra razrešitev je potrebna tudi zaradi skorajšnjega izteka kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti in nekaterih kolektivnih pogodb za gospodarsko infrastrukturo ter s tem potrebe po sklenitvi novih.

Področje plač javnega sektorja oziroma javnih uslužbencev je s stališča vlade in proračuna zlasti v času gospodarske krize izjemno pomemben element ekonomske politike in pogosto podvržen restriktivnim in kratkotrajnim ukrepom, ki jim sledijo obdobja popuščenja. Glede na vpliv, ki ga to področje ima, ter odziv javnosti, to je davkoplačevalcev, na morebitne ekscese na tem področju pa je potrebno to področje sistemsko urediti tako, da ne bo podvrženo stalnim pretresom. Pregled tujih izkušenj kaže, da so pristopi lahko zelo različni, in nobena od modelov ni mogoče neposredno povzeti. Nedvomno pa postopek priprave sistemske ureditve plač javnih uslužbencev zahteva predhodno razrešitev nekaterih vprašanj zlasti na področju javnih služb. Zato ter zaradi nujnosti razrešitve problema tudi na kratek rok vlada meni, da je potrebno sprejeti dve odločitvi, in sicer prehodno in sistemsko.

Prehodna rešitev

Možna prehodna rešitev, ki bi jo bilo mogoče pripraviti in sprejeti v relativno kratkem času in ki hkrati ne bi negirala sistema kolektivnega dogovarjanja, bi bila priprava zakona o razmerjih plač v javnem sektorju. Ta zakon bi določil in poenotil koeficiente plač za zaposlene v državni upravi, javnih zavodih in javnih podjetjih, tako da bi bila zagotovljena primerljivost in skladnost koeficientov za primerljive poklice oz. delovna mesta v posameznih tarifnih razredih. V zakonu bi bilo primerno uporabiti sistem, ki je uveljavljen s Sklepom o kalkulativnih osnovah za določitev obsega sredstev za plače delavcev v zavodih, ki se financirajo iz proračuna (Ur. list RS, št. 20/91), ki je v največji možni meri usklajen z razvrstitvijo poklicev v tarifne razrede, kot jih določajo kolektivne pogodbe, in v ta sistem vključiti še poklice oz. delovna mesta iz ostalega javnega sektorja. Za razliko od odloka, ki je le akt financiranja, s katerim ta določa enotne kriterije za kalkuliranje cene dela pri financiranju javnih zavodov, naj bi zakon (seveda skupaj z drugimi določbami kolektivnih pogodb) veljal kot osnova za obračun plač.

Prav tako naj bi zakon določal, da se za obračun plač uporablja enotna izhodiščna plača, ki pa se praviloma določi s kolektivnim pogajanjem. Vsa druga vprašanja, ki so jih do sedaj urejale kolektivne pogodbe, naj bi bila še naprej za ves javni sektor (z do sedaj uveljavljeno delno omejitvijo za zaposlene v državni upravi) v celoti predmet teh pogodb, vendar ob upoštevanju enotnih izhodišč glede dodatkov za posebne pogoje dela in dela v manj ugodnem delovnem času ter drugih pravic delavcev, kot so regres za letni dopust, jubilejne nagrade itd.

Hkrati s pripravo zakona bi bilo treba pričeti pripravljati nove kolektivne pogodbe za področje javnega sektorja (ali spremembo obstoječih), tako da bi proces spreje-

manja zakona in kolektivnih pogodb potekal vzporedno.

Na ta način bi bila dosežena potrebna skladnost in poenotenje v pravicah in obveznostih delavcev, zlasti glede plačila za približno enaka dela, hkrati pa bi bile dane tudi vse možnosti za upoštevanje posebnosti na posameznih področjih. Za proračune in druge vire javnih sredstev pa bi s tem oblikovali enotne kriterije za financiranje tistega dela dejavnosti, ki pomeni plačila zaposlenim.

Sistemska rešitev

Kot izhodišče sistemske ureditve je potrebna jasna definicija in določitev javnih služb na vseh področjih javnega sektorja ter na tej osnovi določitev javnih uslužbencev. V ta namen pripravila vlada zakon o javnih uslužbencih. Različne ureditve drugih evropskih držav kažejo, da ni enotnega modela pri urejanju tega vprašanja, ampak vsaka država opredeljuje kroga javnih uslužbencev prilagaja svojim siceršnjim razmeram in razvoju. Pri tem vse neoporno uvrščajo med javne uslužbence zaposlene v državni upravi na vseh nivojih, večinoma tudi učitelje ter poštne in železniške uslužbence. Pri vseh drugih službah se ureditve med seboj že bistveno razlikujejo. Zato bo tudi pri pripravi našega zakona o javnih uslužbencih to eno ključnih vprašanj, pri razreševanju katerega bo treba zlasti upoštevati značilnosti posameznih javnih služb in tudi značilnosti posameznih nalog, ki jih opravljajo zaposleni znotraj teh služb.

Glede na to, da na nekaterih področjih, ki so bila nekdanj opredeljena kot dejavnosti posebnega družbenega pomena, še ni sprejeta nova sistemska zakonodaja in torej javne službe v celoti še niso opredeljene, bi bila kakršnakoli opredelitev kroga javnih uslužbencev v tem trenutku preuranjena.

Skupna značilnost evropskih zakonodaj je tudi, da za javne uslužbence večinoma veljajo določene razlike v sistemu urejanja delovnih razmerij v primerjavi z zaposlenimi v podjetniškem sektorju. Te razlike so lahko precejšnje

ali pa le minimalne. Zato bo pri pripravi zakona o javnih uslužbencih treba proučiti več variant glede obsega urejanja pravic in obveznosti iz delovnih razmerij in s tem tudi plač z zakonom. Obseg zakonskega urejanja teh vprašanj naj bi bil odvisen od modela, ki bo izbran pri določanju kroga javnih uslužbencev, ter od načina urejanja njihovega statusa. Glede na sodobne trende in usmeritve Mednarodne organizacije dela, pa vsekakor

v bodoče v celoti veljal sistem kolektivnih pogajanj, vključno s pogajanjem o plačah.

Pri značilnosti oziroma hierarhiji kolektivnih pogodb v javnem sektorju (tako glede kolektivnih pogodb za javne uslužbence kot za druge zaposlene v javnem sektorju, kjer je delodajalec država) pa bo nujno vpeljati določeno spremembo. Le-ta naj bi bila v tem, da naj bi bila na nacionalni ravni pogodbeno dogovorjena višina plač ter drugih pravic in ugodnosti, ki imajo finančne posledice, fiksna, torej ne bi predstavljala le minimuma, ki ga je v vsaki nadaljnji kolektivni pogodbi možno izboljšati. Takšne dogovorjene pravice s finančnimi po-

službi katerega delovno bese-dilo je v predhodni obravnavi pred predložitvijo vladi Republike Slovenije, predvideva celotno ureditev sodniških plač.

Enak sistem plač naj bi veljal za državne tožilce.

Če bi bil uzakonjen tak mehanizem, je treba upoštevati, da mora biti zakonska osnova za določanje sodniških plač določena tako, da zagotavlja neko relativno trajno sorazmerje med najvišjo funkcijo v sodstvu ter funkcijo sodnika in predsednika ustavnega sodišča in najvišjimi funkcijami v zakonodajni in izvršilni oblasti. Menimo namreč, da bi morala biti funkcija predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije v osnovi izenačena s funkcijo sodnika ustavnega sodišča.

Upoštevati je tudi treba, da morajo biti plače nekaterih visokih sodnih uradnikov ter plače sodniških pripravnikov določene v nekem sorazmerju do sodniških plač. Sicer pa bi za ostalo sodno osebje moral veljati isti režim, kot bi veljal za delavce drugih državnih organov.

Drug možen sistem je tak, da se v zakonu o sodniški službi določijo samo notranja relativna razmerja, ki so pomembna v sodstvu, sam sistem plač pa je predmet zakona, ki naj uredi sistem plač za vse sodnike, državne uradnike in javne uslužbence, na kar bi se vezale tudi poslanske in plače ministrov.

Tretji možen sistem pa je tak, da se z enim zakonom v celoti uredijo plače za nosilce vseh treh vej oblasti, kakor tudi za državne uradnike, lahko pa tudi za javne uslužbence. S tem zakonom bi se urejale samo plače. Tak zakon predpostavlja sprejeto ali vsaj v večji meri definirano zakonodajo, ki ureja statusna vprašanja. Ta pa je trenutno definirana za poslance in za člane vlade, ne pa tudi za sodnike in državne uradnike ter druge delavce tako na sodiščih kot tudi v državni upravi.

Tudi v primeru urejanja plač na način, ki je predstavljen pod drugo ali tretjo rešitvijo, pa je v vsakem primeru treba zagotoviti sodnikom ustrezen položaj znotraj sistema z določitvijo ustreznih relativnih razmerij in z upoštevanjem tega, da je treba zagotoviti sistem napredovanja. S tem, da je glede sodnikov v vsakem primeru treba ohraniti načelo določenosti sodniških plač v zakonu.

(Iz vladnega poročila o sistemu plač in drugih prejemkov v javnem sektorju)

VLADA JE ZAČELA

Skladno z zakonom o omejevanju plač je vlada pripravila analizo plač na negospodarskem področju. Iz nje smo povzeli predloge možnih novih rešitev.

Dosedanji pogovori o novi kolektivni pogodbi so nekateri sindikate privedli do napovedi opozorilne stavke. Drugi sindikati pa s potezami še čakajo, saj vedo, da je vlada dolžna razrešiti pravno praznino na tem področju.

Zastali so tudi pogovori o socialnem paktu in le največji optimisti verjamejo v podpis socialnega premirja, ki je najbolj potrebno vladi za vodenje gospodarske in razvojne politike. Če smo prav obveščeni, je Jožica Puhar pri tem delu osamljena in zato izpostavljena. Gospodje v njenem ozadiju mogoče razmišljajo, da je zanje bolje, da pravno praznino izkoriščajo kot prednost svojega načina vladanja v čedalje manj trdni koaliciji.

Vse kaže, da bo vlada najprej uredila položaj prav v državni upravi, od katere je najbolj odvisna.

F. K.

ne bi kazalo uveljaviti sistema popolnega zakonskega urejanja teh vprašanj, saj se ti načini tudi v državah, kjer so uveljavljeni, kažejo preveč togi in so potrebni posodobitve. Torej bi urejanje določenega obsega vprašanj tudi za javne uslužbence kazalo prepustiti kolektivnim pogodbam. Pri razmejitvi teh vprašanj bo nujno upoštevati tudi dejstvo, da sedanji sistem za zaposlene v državni upravi in v šolstvu pozna ob sicer pretežnem zakonskem urejanju tudi kolektivno dogovarjanje za urejanje nekaterih pravic in obveznosti, med drugim tudi za izhodiščno plačo. Na vseh drugih področjih, ki danes sodijo v javni sektor, pa v celoti velja sistem kolektivnih pogodb.

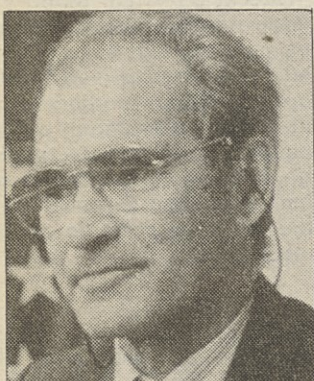
Za vse zaposlene v javnem sektorju, ki ne bodo spadali med javne uslužbence, naj bi

sledicami bodo nujne povsod tam, kjer je značilno proračunsko ali temu podobno financiranje. Od pregledanih evropskih ureditev pozna ta sistem Italija. Razprava o takšnih kolektivnih pogodbah v tem sektorju naj bi tekla ob pripravi in sprejemanju zakona o kolektivnih pogodbah, ki ga bo vlada pričela pripravljati v letošnjem letu.

Zakon bo določal plače sodnikov

V zvezi z urejanjem sodniških plač velja poudariti, da so mogoči (upoštevaje tudi evropsko ureditev na tem področju) trije sistemi.

Po prvem možnem sistemu bi zakon, ki ureja sodniški položaj, v celoti uredil tudi sodniške plače. V tej smeri se trenutno pripravljajo zakonske rešitve. Zakon o sodniški

V spomin Daretu Ravnikarju

V svojem tako nenadoma fizično prekinjenem, vsestransko bogatem in ustvarjalnem življenju si bil za mnoge sodelavce, znanke, delovne tovariše in prijatelje, dokler niso prodrli v globino Tvojih hotenj, misli in dejanj, neznanca. Zakaj tako? Tih in skromen, osebno pošten, marljiv in vesten pri vsakem delu – pa tudi trmast in vztrajen – si bolj od mnogih izmed nas doumel, da pomeni biti in ostati človek v pravem pomenu besede, če poleg družbenih pravil spoštujes tudi zakonitosti narave in se ravnaš po njih.

Tvoja življenjska pot, ki jo je vodila Cankarjeva tolikokrat pozabljena in izneverjena misel: Iz naroda hlapcev v narod junakov ter ljubezen do narave in pesmi, je bila za mnoge od nas, ki smo stvari jemali bolj površno, slaba vest in spodbuda, kajti v naših srcih si bil in boš ostal »perfekcionista« v pozitivnem smislu besede.

In v teh zgodovinskih prelomnih trenutkih, ko moramo storiti vse, da ne izničimo bližnje preteklosti in ne zdrsnemo ponovno v narod hlapcev, potrebujemo usmerjevalce in voditelje Tvojega kova – neobremenjene z raznimi packarijami, ki so ne glede na to, ali si rdeč, bel ali črn, veren ali neveren, sprejemljivi za vse ljudi dobre volje in ki so resnično pripravljene nesebično storiti kaj za blagor slovenskega naroda.

Prijatelji in predvsem Tvoji najbližji in najdražji bodo pogrešali Tvojo umirjeno besedo in zanesljivost, tvoje veselje pri drobnih opravilih v naravi, ki si jih imel tako rad.

Toda ker življenje teče svojo pot in naravnim zakonitostim ne moremo ubežati, nam ob tej nenadni izgubi lajša bolečino prepričanje, da bo tvoj »perfekcionizem« spremljal našo vest, da ne bomo dopustili, da bi propadlo, kar si tudi Ti s svojim nesebičnim delom ustvaril.

Za to bomo poskrbeli Tvoji prijatelji, k temu se zavezujejo Tvoji najdražji: otroci, sestra, tašča in predvsem Tvoja in Naša Duška.

Polde Oblak

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Pri založbi ČZP Enotnost je pravkar izšel roman Petra Božiča Zdaj, ko je nova oblast

Božiča literarni teoretiki uvrščajo med začetnike slovenske modernistične proze pa tudi modernističnega gledališča. Objavljal je v vseh kasneje prepovedanih slovenskih literarnih revijah, njegova avantgardna gledališka dela so uprizarjali v alternativnih gledališčih, marsikomu je šel in gre v nos kot neutruđen aktualnopolitični publicist, člankar, polemik in pamfletist v večini slovenskih časnikov.

»Literatura v bistvu vedno pomeni negacijo ali afirmacijo vrednot in vrednostnega sistema,« pravi Božič. »Pri mojem pisanju gre za povsem drugačno vsebino, popolnoma druge oblike.«

»Pri vsem, kar sem doslej povedal, ni šlo za nekakšne literarne vzorce, bivše ali sodobne, temveč za izrazito avtopoetiko izpovedi. Na ta način je nastala tudi moja struktura romana, ki sploh ni od začetka do konca ena sama sklenjena zgodba. Gre za polifono strukturo zgodb, ki se dogajajo v enem prostoru in v različnih časih. Poenostavljeno rečeno gre za freske usod posameznih ljudi v tem času, ki se srečujejo, razhajajo in so njihove zgodbe nedokončane tudi, ko se končajo.«

Naj vam prišepnemo, da je prizorišče romana predmestna gostilna nasproti psihiatrične bolnišnice, kjer se dogajajo tudi mnoge zlorabe v imenu »višjih ciljev«.

Figure v romanu so avtentične, pravi avtor, veliko opisanega se je res zgodilo. Čeprav gre za aktualnopolitični naslov, se dogajanje razpenja skozi štirideset let. To je obdobje avtoritarnega sistema, zaradi katerega se je vse v romanu zgodilo, in skozi usode junakov prihaja na dan politikum.

»Takega romana mi pred petimi leti ne bi objavila nobena založba,« pravi Peter Božič. »Še huje, tudi napisal ga ne bi, saj šele sedaj opažam, koliko podzavestne avtocenzure je bilo v nas.«

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam (o)

izvod(ov) knjige ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST avtorja Petra Božiča.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Naročeno, dne

Ime in priimek podpisnika:

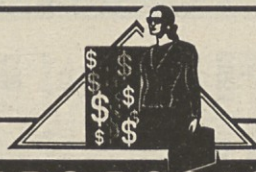
Cena 1.720 SIT

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

Žig

Podpis naročnika

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 5. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in pravnim osebam

Revalorizacijska stopnja za maj 1993 znaša 1% mesečno, preračunano na letni nivo 12,43%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

Table with columns: MESEČNE, LETNE. Rows include: vezava sredstev na odpoklic, vezava sredstev nad 1 mesec, vezava sredstev nad 2 meseca, vezava sredstev nad 3 mesece, vezava sredstev nad 6 mesecev, vezava sredstev nad 12 mesecev.

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Table with columns: MESEČNE, LETNE. Rows include: do 30 dni, do 30 do 90 dni, do 10.000,00 SIT, do 10.001,00 SIT, do 50.000,00 SIT, nad 50.001,00 SIT.

KREDITNA PONUDBA:

Table with columns: kratkoročni krediti, z rokom vračila 6 mes. Rates: 3,00%, 42,00%.

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.

NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316. Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

VEČ IN VEČ DOMAČIH PLAČILNIH KARTIC

Kreditne in plačilne kartice poznamo tudi v Sloveniji. Nekateri že kar precej časa. Ne premoremo jih sicer toliko kot v bolj razvitem svetu, na primer v Združenih državah Amerike, vendar toliko, da si z njimi lahko pomagamo in si včasih kaj omislimo, kar si sicer brez kreditne kartice ne bi mogli.

V prejšnji številki našega tednika smo si nekoliko natančneje ogledali Eurocard in American Express, dve izmed najbolj priljubljenih in uporabnih plačilnih kartic, danes pa nekaj besed še o drugih.

Kartica VISA

Za to kartico stoji bančna ustanova. Z njo je mogoče plačevati doma in v tujini (podobni tovrstni kartici sta še Activa in Plačilna kartica Ljubljanske banke, le da nista uporabni v tujini).

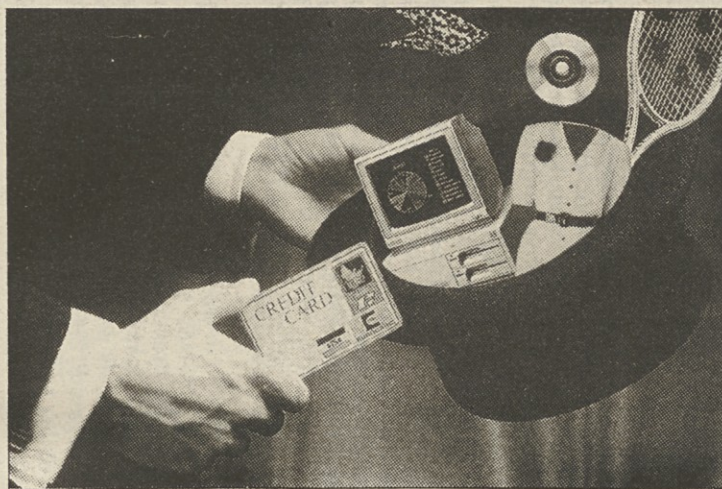
Visa kartico izdaja Abanka, pri kateri deluje tudi Visa center. Znani dogodki na prostoru nekdanje Jugoslavije so začasno prekinili poslovanje z Visa karticami, kar je zdaj prevzel Visa center. Pogoj za pridobitev kartice Visa sta tolarški in devizni račun pri Abanki. Letna članarina je 20 nemških mark, plačljiva je v tolarški protivrednosti.

V naši državi je okrog 1.400 prodajnih mest, v svetu pa lahko z njo plačujete na 10 milijonih prodajnih mestih. Številka se večja iz dneva v dan, in to tako doma kot v tujini. Tam imajo že okrog 100.000 Visa avtomatov, v katerih se lahko oskrbite z manjšimi vsotami denarja. Žal pri nas pri tem še zaostajamo.

Plačevanje obveznosti, ki nastanejo z našimi nakupi in plačevanjem s kartico, je še najbolj podobno ravnanju s tekočim računom in čeki. Le da (včasih še prezamudno) pisanje čekov v primeru uporabe Visa kartice odpade. Kako torej plačujete storitev ali blago? Kot pri drugih karticah zadostuje naš podpis na račun za opravljeno storitev ali kupljeno blago. Kopijo računa morate shraniti (tako kot pri vseh karticah), in se ob tem zavedati, da ste z nakupom že bremenili vaš tolarški ali devizni račun. Če ste plačevali v Sloveniji, bo to kmalu vidno na vašem tolar-

skem računu, če pa v tujini, se tudi nikar ne veselite dolgega zavlačevanja, saj vsa stvar poteka zelo tekoče.

Sicer pa je bistvo uporabe kartice Visa brezgotovinsko poslovanje in poslovanje v okviru svojih sredstev na računu in nikakor ne kakršnokoli kreditiranja. Če je imetnik uporabljal kartico Visa v tujini (na primer v Italiji) in na računu nima italijanskih lir, bo Abanka opravila konverzijo iz kakšne druge valute na njegovem deviznem računu ali celo s tolarkega računa potrebno vsoto spremenila v lire. Skratka, za plačilo storitev poskrbi Abanka, vi ste dolžni le poslovati v okviru sredstev, ki jih imate na računu.

Kartica ACTIVA

Plačilno kartico Activa je prva izdala Splošna banka Koper, zdaj pa se je k izdajanju priključilo še sedem bank: Komercialna banka Nova Gorica, Splošna banka Celje, Kreditna banka Maribor, Dolenjska banka Novo mesto, Splošna banka Velenje, Gorenjska banka Kranj in Pomurska banka Murska Sobota.

Pogoj za pridobitev kartice je odprt tekoči račun pri eni od navedenih bank in korektno poslovanje v okviru sredstev oziroma v okviru dovoljenega limita na računu. Za pridobitev kartice morate izpolniti poseben formular, ki ga kasneje obravnava bančna komisija in določi, ali vam kartico odobri ali ne. Letna članarina je 1.000 tolarjev, vpisnine pa ni.

Doslej so izdali že okrog 25.000 kartic Active, projekt pa

se širi s tem, da k izdajanju pristopi še več bank. S kartico Activa lahko plačujete na 2.200 prodajnih mestih po Sloveniji. Banka, ki vam je izdala Activo, vas enkrat mesečno obvesti o znesku, ki ga morate poravnati. Za poravnavo računa lahko pooblastite banko ali pa z nakazilom račun poravnate sami v roku, ki je predviden na računu, ker vam sicer grozijo zamudne obresti.

Pri Activi smo zasledili še en pomemben podatek: nekaterim imetnikom kartice namreč odobrijo limit na tekočem računu v višini petih osebnih dohodkov. O tem, komu bo to »posojilo« odobreno in komu ne, presoja banka.

Plačilna kartica Ljubljanske banke

Pogoj za pridobitev kartice je izpolnitev pristopne izjave, ki jo potrdite na delovnem mestu in s tem dokažete, da ste sposobni plačevati nastale stroške. Ob tem ni potrebno, da imate odprt tekoči račun, saj lahko obveznosti plačujete tudi preko položnic, je pa dobro, če ga imate. V primeru, da pooblastite banko, da namesto vas plačuje račune preko trajnika, imate na voljo tri datume: 8., 18. in 28. v mesecu. Doslej so izdali okrog 10.000 kartic. Plačevanje obveznosti je enkrat mesečno.

V Sloveniji je na voljo okrog 1.450 prodajnih mest, ki so opremljena z napisom, da kot plačilno sredstvo priznavajo tudi kartico Ljubljanske banke. Pristopnine za kartico ni, članarina za tiste, ki plačujejo obveznosti preko trajnika, je 800 tolarjev, za tiste, ki poravnajo obveznosti prek položnic, pa 2.300 tolarjev.

Ljubljanska banka vam do roka plačila ne zaračunava obresti, če je inflacija manjša kot 8 odstotkov. Če je inflacija višja, vam zaračunajo le veliki R.

O plačilnih karticah, ki jih izdajajo trgovski kompleksi in drugi, pa v prihodnji številki Delavske enotnosti.

(Po Reviji za vzgojo in informiranje potrošnikov povzel: A. U.)

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 19

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira znamenje, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 326-982; žiro račun 50101-601-92077 - Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

- Hribi
1. Apartma na Pokljuki - za 4 osebe, v celoti opremljen - cena 39 DEM na dan, mali apartma za dve osebi - cena 29 DEM v tolarški protivrednosti. Termin v maju.
2. Garsonjera v Kranjski Gori - v celoti opremljena za 4 osebe, termini v maju. Cena 36 DEM na dan.
3. Apartmaji na Kopah - opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 32 DEM.
4. Hišice na Veliki planini - za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije - kočja ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarški protivrednosti. Termin v maju.
5. Apartmaji Kaninska vas - za 4 osebe, v celoti opremljeni, termini v maju. Cena 38 DEM v tolarški protivrednosti.
6. Rogla - apartma za štiri osebe, v celoti opremljen, kuhinja, spalnica, TV. Cena 49 DEM. Termin v maju.
7. Apartmaji na Pokljuki - za štiri ali 2 osebi z opremljeno kuhinjo. Prosti termini tudi za čas dopustov. Termin praviloma 7-dnevni. Cena: veliki 42 DEM, mali 27 DEM v tolarški protivrednosti. Cena do 1. julija so 34 DEM oziroma 21 DEM na dan.
8. Počitniški dom v Bohinju - več dve-, tri- in štiriposteljnih sob z etažnimi sanitarijami. Ponudba je penzijska ali polpenzijska. Cene odrasli: penzion 1.900 SIT, polpenzion 1.600 SIT, cene otroci: penzion 1.300 SIT, polpenzion 1.100 SIT. Termin bodo znani po 20 maju.
9. Kranjska Gora - Jasna - tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi sanitarijami. Cena polnega penziona 32 DEM, polpenziona 27 DEM v tolarški protivrednosti.
10. Avtocamp Vransko - bivanje v prikolicah, penzion ali polpenzion. Kamp ima bazen z ogrevano vodo, teniška igrišča, jahalno šolo in organizacijo izletov, piknikov in še kaj. Lahko se dogovorite za postavitev svoje prikolice. Penzion 33 DEM, polpenzion 23 DEM. Člani Svobodnih sindikatov Slovenije imajo 5-odstotni popust. Postavitev prikolice 1.100 DEM - možno plačilo na obroke.
11. Počitniški dom na Sorci - približno 50 ležišč. Cena penziona 21 DEM na osebo dnevno.
12. Počitniške sobe v Podkorenju - dve- ali štiriposteljne sobe s kopalnico. Pokličite 064 883-607.
13. Apartmaji na Rogli - za štiri osebe cena 47 DEM, za 6 oseb 58 DEM v tolarški protivrednosti. Nekaj terminov junija in julija.

Morje

Table with columns: Apartmaji v Lanterni pri Poreču, app. za, 3 osebe, 4 osebe, 5 oseb, 6 oseb. Rows include dates: od 2. 5. do 28. 5., od 29. 5. do 26. 6., 10. 7. do 20. 8.

OKVIRNE (LAŽNE) TEČAJNE LISTE

Ob poplavi slovenskih menjalnic, ki jih kajpak v svoji novi državi še kako potrebujemo, smo pričeli vse večjemu zavajanju. V želji, da bi kar največ zaslužili, nas lastniki menjalnic na vsakem koraku vlečejo za nos. Pod pretvezo, da so tečajni spremenljivi - pomislite, s kako globokoumnimi modrostmi nas pitajo - nas zavajajo tako pri svojih »hišnih« tečajnih listah kot tudi onih, ki jih vsak dan vidimo v dnevnem časopisju.

V Delu, denimo, vsak dan lahko preberemo, kako drago smo dan pred tem kupovali ali prodajali to ali ono valuto. Vendar so te številke privlačene za lase, ker, preprosto povedano, nikoli ne držijo. Marko, na primer, vedno plačamo dražje, kot piše na tečajni listi, in zanjo dobimo manj, če jo prodajamo, kot nam obljublja. Povedano z drugimi besedami: tečajne liste so zelo zelo približne, kar bi bilo po svoje razumljivo ob ne-

nehnem drsenju vrednosti tega ali onega denarja, če ne bi bile vedno, povsod in dosledno v škodo občana in v korist menjalnice.

Na vprašanje, čemu menjalnice zavajajo ljudi, lastniki mirno odgovarjajo, da zato, ker to počno vsi. No, dobro, da vemo vsaj to, da se na besede in tečajne liste v tem primeru ne moremo zanesiti. Nekateri se sicer zgovarjajo, da njihovi »uradni« podatki veljajo le za večje vsote denarja. Pa jim nikar ne verjemite. Če boste na primer želeli pretopiti kar dve ali tri svoje plače - to je večja vsota denarja, mar ne? - bo to za menjalnico še vedno drobiž. Zanje je »večja« vsota vsaj 20 tisoč nemških mark.

Pred kupčijo se torej velja prepričati, s kom imate opravka. S poštenjakom ali goljufom. Teh slednjih je namreč iz dneva v dan več.

Andrej Ulaga

Table with columns: Hotel Tamaris pri Poreču, polpenzion, enoposteljna s., dvoposteljna s. Rows include dates: od 2. 5. do 28. 5., od 29. 5. do 9. 7., 10. 7. do 20. 8.

Predlagamo vam rezervacijo do 15. maja, saj se bomo tako lahko ob 40-odstotni akontaciji dogovorili še za 2 obroka pred odhodom na dopust.

3. Počitniški dom v Premanturi pri Pulji tri- ali štiriposteljne sobe s kopalnico, penzijska ali polpenzijska storitev. Termin po izbiri. Informacije na telefon (061) 153-130, gospa Karlin.

4. Nerezine Mali Lošinj - tri-, štiri- ali večposteljni apartmaji s celotno opremo, možnost lastne priprave hrane. Cene: od 7. 6. do 11. 7. 16 DEM/osebo/dan, od 12. 7. do 22. 8. 19 DEM/osebo/dan, od 23. 8. do 12. 9. 16 DEM/osebo/dan

5. Poreč - počitniški dom s penzijsko storitvijo. Polni penzion za odrasle 30 DEM, za otroke od 2 do 10 let 22 DEM v tolarški protivrednosti.

6. Dajla - bungalovi - za 4 do 5 oseb: dnevna soba, spalnica, kuhinjska niša, kopalnica, večja terasa, lastni parkirni prostor. Dnevni najem 38 DEM.

7. Duga uvala pri Pulji - enosobno stanovanje. Cena 30 DEM na dan.

8. Počitniško naselje Zaglav, otok Cres - enosobna stanovanja za štirčlanske družine. Cena 30 DEM.

B. KUPIMO

1. Stanovanja ali apartma v termalnem zdravilišču v Sloveniji kupimo. Ponudbe pošljite Atrisu.

C. PRODAMO

1. Počitniški prikolici - model Adria 450 z vso opremo prodamo. Cena 100.000,00 SIT. Pokličite (064) 631-232.

D. ŠOLA V NARAVI

V času od 5. do 12. junija v Fiesi možnost šole v naravi za 100 oseb. Še nekateri termini: od 8. do 15. 6., od 15. do 22. 6. Cena 22,50 DEM.

E. VZAMEMO V NAJEM

1. Počitniški dom z urejeno kuhinjo za približno 45 oseb v Slovenskem primorju iščemo. Ponudbe zbira Atris.

F. TUJINA

1. Bivanje na Češkem - sindikalni dom 80 km pred Prago. Cena penziona 16 DEM.

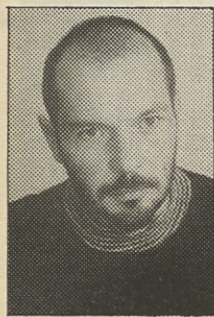
G. SEJMI

1. Euroshop Düsseldorf - od 12. do 16. 6. 1993: gradnja in oprema trgovin, transport, svetlobna tehnika, oprema za reklamo. Potovanje z letalom, 3 nočitve z zajtrkom 1.190 DEM.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije zahtevamo takojšnje plačilo 40 odstotkov celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30 odstotkov celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7 odstotkov. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja. ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

METOD ZALAR, direktor borze

Piše: Franci Križanič

Nadaljevanje upadanja produkcije

Po hitrem upadanju v februarju se je zmanjševanje slovenske industrijske produkcije nadaljevalo tudi letošnjega marca. V tem mesecu je upadala po 0,3 odstotka mesečno ali slabe štiri odstotke letno, kar je bilo precej počasneje kot februarja. Zaenkrat lahko zmanjševanje produkcije v februarju in marcu letos še opisujemo kot »nihaj navzdol« (t.j. povečano nestabilnost) in z upanjem na skorajšnjo rast, ki bo upad dejavnosti zopet nadomestila. Podobno, čeprav nekoliko manj, je slovenska produkcija »zanihala« navzdol tudi v lanskem avgustu in septembru, to je v obdobju počasne trendne rasti gospodarske dejavnosti na Slovenskem. Morebitno nadaljevanje upadanja produkcije v letošnjem aprilu in maju takšnega opisa ne bo več dopuščalo in treba bo oceniti, da se je komajda začelo okrevanje gospodarstva v Sloveniji že na začetku letošnjega leta zopet končalo.

Kljub zelo nizki ravni v lanskem marcu in delovnem dnevu več v enakem mesecu letos, je bila letošnja marčna produkcija dobrih pet odstotkov manjša od primerljive lanske. V celem letošnjem prvem četrtletju je bila za dobrih sedem odstotkov pod svojo ravni v prvih treh mesecih 1992. Depresija se je marca letos poglobila, saj je bila slovenska produkcija že 38 odstotkov manjša kot marca 1989, ko je imela največji primerljivi obseg. V prvih treh mesecih letos skupaj je bila slovenska industrijska produkcija za 37 odstotkov pod svojo do sedaj najvišjo ravni v enakem obdobju 1987. Za povratek nazaj bi se morala povečati za skoraj 59 odstotkov. V letošnjem letu je slovenska produkcija na najnižji ravni po letu 1974. Pri gospodarski rasti smo torej izgubili že skoraj dve desetletji.

Za tiste, ki opazujejo gospodarsko dejavnost zgolj po medletnih rezultatih (in ki gospodarske rasti v drugi polovici lanskega leta niso niti zaznali), je pomembno, da je imel letos april enako število delovnih dni kot lani in da, za razliko od februarja ter marca, ne bo navideznih poslabšanj (kot februarja) ali izboljšanj (kot marca) rezultata. V primeru stagnacije bo aprila letos slovenska produkcija za kakšna dva odstotka pod primerljivo lanko ravni. Uvedba velikonočnih praznikov in ohranjanje počitnic v zadnjem tednu aprila utegne (podobno kot božični prazniki in novoletne počitnice v decembru) vplivati na spremembo sezone in upadanje produkcije tudi v aprilu. Maja letos je zopet delovni dan več kot v enakem mesecu lani, kar bo ugodno vplivalo na medletni rezultat.

Upadanje slovenske produkcije v zadnjih dveh mesecih povsem jasno kaže, ne glede na to, ali se bo aprila in maja nadaljevalo oziroma prekinilo, da depresija, v katero je zašlo slovensko gospodarstvo, nima dna, ki ga ne bi bilo moč še poglobiti. Z napakami v gospodarski politiki je namreč možno krizo poljubno podaljševati in zaostrovati. Upanje, da je Slovenija z ustrezno stabilizacijsko politiko v drugi polovici lanskega leta končno otrsela X-neučinkovitosti (napak v ekonomski politiki, zaradi katerih so gospodarski rezultati, ne glede na druge okoliščine, suboptimalni), ob »interventnih« posegih države letos vedno bolj plahni.

Sredi lanskega leta se je dotedanje hitro upadanje gospodarske dejavnosti na Slovenskem končalo zaradi: 1) uspešne protinflacijske monetarne politike in kontrole cen, ki se pri nas oblikujejo enotno, t.j. na monopolen način; 2) zaustavitve rasti vrednosti tolarja v devizah; 3) znižanja obrestne mere zaradi nižjih revalorizacijskih stopenj in z vlaganjem državnih sredstev dosežene manjše realne obrestne mere; 4) povečevanja realnih osebnih dohodkov in rasti prodaje v trgovini na drobno ter 5) gospodarskega optimizma zaradi rastočega zaupanja gospodarstva in prebivalstva v tedanjo slovensko ekonomsko politiko.

Zunanje okoliščine za slovenski gospodarski preobrat niso bile ugodne. Negativno je vplival zlasti propad gospodarstev ter blokada v medsebojni trgovini jugoslovanskih republik, bankrot Vzhodne Evrope in rastoča recesija v Italiji ter Nemčiji. Od zunanjih okoliščin se je na začetku letošnjega leta poslabšala oziroma še poglobila le recesija v Zahodni Evropi (na našo gospodarsko rast pa dodatno negativno vpliva tudi odpravljanje te recesije z aktivno tečajno politiko v Italiji), medtem ko je pri razmerah, na katere lahko vpliva slovenska ekonomska politika, glavno poslabšanje v sprejemanju »interventnih ukrepov«, poznanih iz obdobja »planiranega zadolževanja«, »planirane inflacije«, »zamrznitev« in podobnih projektov v zadnjih desetih letih obstoja Jugoslavije. Uvedba podobne ekonomske politike tudi v samostojni Sloveniji je, povsem pričakovano, vodila iz gospodarskega optimizma v pesimizem. Kadar pa poslabšanje produkcije vsi pričakujejo, bo do tega poslabšanja prišlo ne glede na druge okoliščine in ukrepe ekonomske politike.

ZAKON O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU S KOMENTARJEM

v brošuri

mag. Alekseja Cvetka

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Cena 580,00 SIT. Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255, 110-033.

V TURIZMU »VOZIMO Z VZVRATNO«

Zaradi prepočasnega prilagajanja slovenske turistične ponudbe željam in potrebam sodobnega človeka je naš dohodek od te gospodarske dejavnosti bolj nezadovoljiv kot zadovoljiv. Saj nekaj zaslužimo s turizmom, vendar v primerjavi z možnostmi, ki jih imamo, odločno premalo.

Ja, premalo smo prožni. In premalo imamo posluha za želje tistih, ki imajo čas in denar za razvedrilo in oddih. Včasih so šli ljudje na dopust le enkrat na leto. Ponavadi na morje. Danes si želijo več krajših počitnic. Po možnosti aktivnih. Oddih si mnogi privoščijo tudi takrat, ko ni glavne turistične sezone. Zahtev po najvišjih kakovostnih storitvah ni toliko, kot je povpraševanja po novostih, izvirnosti, čistem okolju, domačnosti in prijaznosti gostiteljev. In vsega tega premoremo v Sloveniji veliko, pa, preprosto povedano, ne znamo vnovčiti.

Lani, na primer, ko smo se morali odpovedati svojim tradicionalnim počitnicam ob jadranski obali, smo začeli na novo odkrivati

svoje kraje, ki jih imamo pred pragom, in bili navdušeni. Mnogi več kot navdušeni, pa vendar mnogi turistični delavci še vedno ne znajo izkoristiti svojih zavidanja vrednih možnosti.

Lani toliko gostov kot pred 25 leti

Skupen turistični promet v Sloveniji, če je merilo število gostov, nazaduje že od leta 1986. Zato se ne gre čuditi, da so bili lanskolletni rezultati nekako takšni kot pred 25 leti, to je davnega leta 1967. Že precej let se zmanjšujeta tudi absolutno število in delež tujih gostov v Sloveniji. Še posebno na naši obali in v gorskem svetu. Izjema so slovenska naravna zdravilišča, ki jim očitno ne more nič do živega. Dobro shajajo kljub svetovni recesiji, veliki nezaposlenosti in našim praznim žepom.

Ne glede na sorazmerno zelo uspešno delo številnih slovenskih naravnih zdravilišč, pa naše turistično gospodarstvo, kot že povedano, ne daje niti približno tistega, kar bi

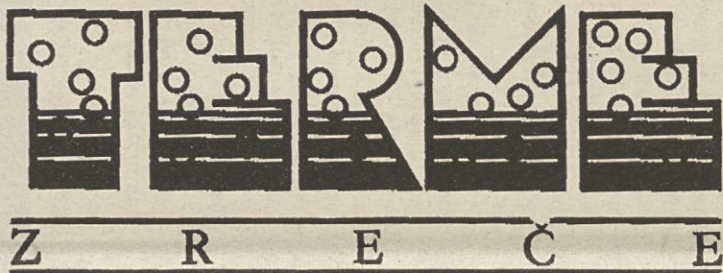
lahko. Turistični svet drvi s svojo ponudbo in povpraševanjem vse obilnejšim letom naproti, pogača od te dejavnosti je vsako leto za štiri odstotke večja, mi pa lezemo v preteklost. Pred šestimi leti smo gostili 2,8 milijona turistov, leta 1990 le še 2,5, lani pa komaj 1,35 milijona. Pred šestimi leti nas je obiskalo več kot milijon tujih turistov, lani le 422 tisoč. Človek bi dejal, da »vozimo z vzvratno«.

Vzrokov za to, da na tem področju gospodarstva končno ukrenemo kaj pametnega in tudi več zaslužimo, je torej precej. V želji, da bi voz potisnili naprej, smo se v Sloveniji odločili za »leto turizma«. Namen zamisli je, da bi vsi prebivalci Slovenije, predvsem pa glavni nosilci turistične dejavnosti došli, da bomo le s sodelovanjem, kakovostjo in boljšim delom privabili v svojo deželo večje število gostov. Zamisel, da je letošnje leto in deloma tudi leto 1994 leto turizma, je podprla tudi slovenska vlada. Kajpak pa turistično gospodarstvo pričakuje od vlade več kot le moralno podporo.

A. U.

ZREŠKO POHORJE

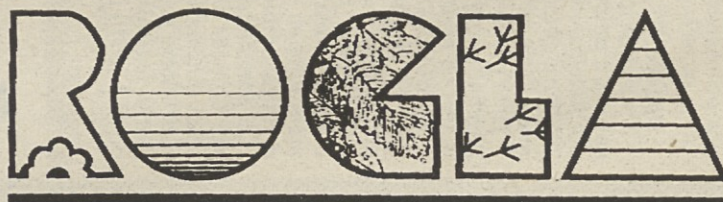
V Termah Zreče nudimo gostom ob vikend paketih tudi 3-, 5-, 7-, 10- in 14- dnevne počitniške ali zdravstvene pakete ter ugodne enodnevne izlete s kopanjem v bazenih in kosilom.

Na Rogli so gostom na razpolago vikend paket, 7- dnevni družinski paket in 7- dnevni teniški paket z namestitvijo v hotelu Planja ali dep. Brinje.

Možnost namestitve tudi na bazi najema v 2- in 4- posteljnih BGW.

Paketi zajemajo polne penziona, izlete in kopanje v bazenu na Rogli oz. v Termah Zreče.

užitek nedotaknjene narave

Na Rogli smo prav za vas pripravili dvodnevne sindikalne izlete na bazi polnega penziona, zabave, športnih iger, izleta in animacije – po ugodni ceni.

POSEBNE UGODNOSTI:

- plačilo v več obrokih
- otroški popusti do 50%
- 10% popusta za upokojujence
- skupine nad 20 oseb 10% popusta.

INFORMACIJE IN REZERVACIJE:

TURIZEM UNIOR ZREČE

TEL.: 38 63 762 451
FAX.: 38 63 762 446
KOMERCIALA

MARIBORSKA LIVARNA: KRČEVIT BOJ ZA OBSTANEK

Čeprav je Mariborska livarna ena redkih livarn, ki se ni ujela v mreže pričakovani velike pomoči Korzetovega sklada, ji ne cvetijo rožice. Celo nasprotno: podjetje se krčevito bojuje za obstanek in za ohranitev delovnih mest. O gospodarskem položaju podjetja in o položaju sindikata v njem smo se pogovarjali z Antonom Vončino, predsednikom poslovnega sistema Livarne in predsednikom SKEI v Livarni, Brankom Medikom.

»Sindikat ocenjuje, da je Livarna v velikih težavah.« je začel Branko Medik. »Veliko delavcev je na čakanju, takomenovani petkov režim, ko je ob petkih v režiji kar najmanj ljudi na delu, je nekaj običajnega. Tudi v vzdrževanju je stalno na čakanju 20 do 30 ljudi, pa čeprav je tovarna slabo vzdrževana. A kaj, ko za to ni denarja.«

Podrobneje je gospodarski položaj pojasnil Anton Vončina: »V poslovnem sistemu Livarne je poleg matice šest družb in od teh sta lani dve, pretežna izvoznika, pridelali skupno za 300 milijonov tolarjev izgube. Na srečo smo imeli še dovolj rezerv, pa tudi plačilne pogoje smo nekoličkaj omilili, tako da se je zaključni račun iztekel. Toda, da bomo izplavali, bomo bili še hude bitke in verjetno bo treba še zmanjšati tudi število zaposlenih. Prav zdaj pa se dogovarjamo z nekaterimi svetovalnimi institucijami, da bi nas 'pregledali' in nam svetovali pri nadaljnjih organizacijskih in poslovnih odločitvah. In seveda, glede povečanja konkurenčnosti.«

Mariborska livarna je eno izmed tistih slovenskih podjetij, ki jih je izguba jugoslovskega trga najbolj prizadela. Večino odpadnih surovin, ki so bile pretežni vir surovin za njihove polizdelke in izdelke iz barvnih kovin, so kupovali v bivši Jugoslaviji. Tja pa so prodajali vsaj polovico izdelkov. Težave so povečali tudi močno zmanjšana gradbeniška dejavnost doma, propad nekaterih podjetij, kupcev njihovih polizdelkov in nenaadzorovan uvoz.

»V Mariboru je propadla Tovarna stikalnih naprav, ki je bila naš pomemben kupec (ulitkov za visokonapetostna stikala). In kot zanalašč je prav v prostorih bivše TSN neki Avstrijec uredil skladišče, v katerem prodaja (v obliki veleprodaje) uvožene konkurenčne izdelke. Resda je zaposlil pet delavcev. Toda: pri nas jih lahko tudi zaradi tega pride ob delo sto! Človek se mora resnično čuditi državi, ki tako sprosti uvoz, kot ga je naša.«

Najbolj trdna družba v Ma-

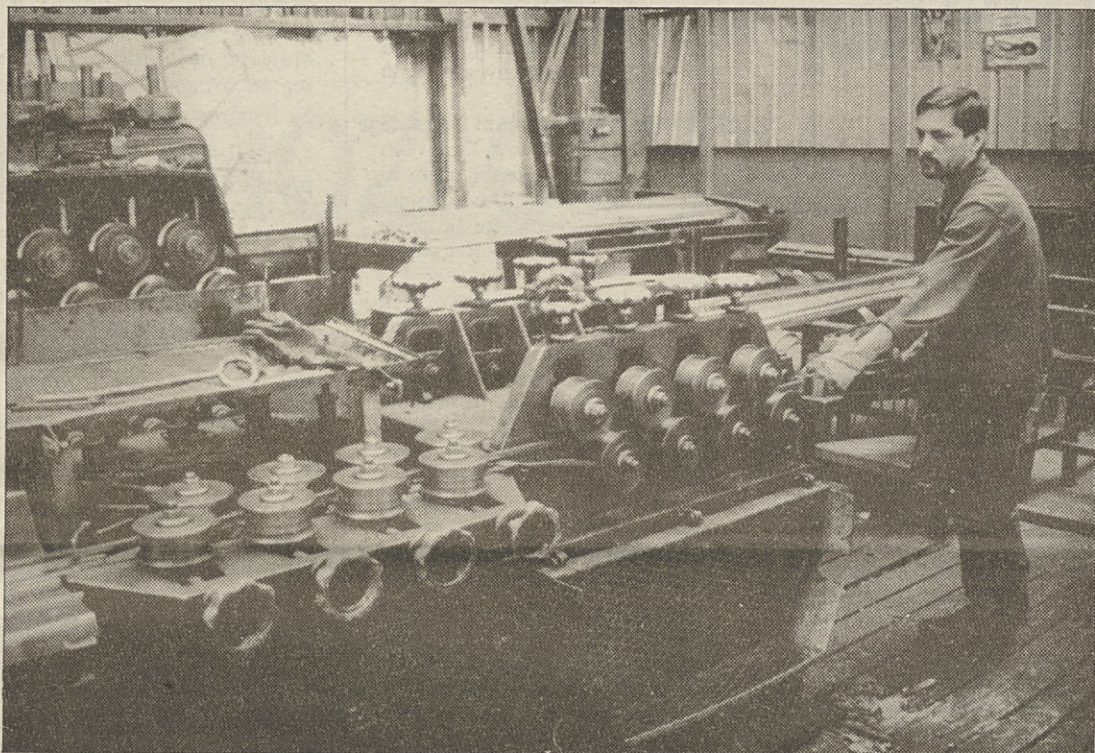
riborski livarni je tovarna radiatorjev v Lenartu. Toda v celoti gledano položaj ni dober in perspektiva tudi ne najbolj rožnata. Tudi če bi bili polno zaposleni in ne le polovično, trdi direktor Anton Vončina, bi v Livarni bili predragi za konkurenco. V najboljših letih so izdelali 1700 ton izdelkov z 2100 zaposlenimi, zdaj izdelajo manj kakor polovico s 1650 delavci. O tem, ali je v Livarni kakšen

delavec preveč, dovolj zgovorno pričata ta dva podatka. Zraven pa je moč dodati še izjemno močno konkurenco iz vzhodnoevropskih držav, ki na istem – zahodnem trgu ponuja svoje izdelke po mnogo nižjih cenah. Verjetno jih podpirajo države same. Zahodno gospodarstvo pa je zajela precejšnja recesija in zlasti v Nemčiji kupci terjajo nižje cene. V Italiji jo je Livarna zagodel tečaj lire, ki je bil nekaj časa tako nizek, da je Livarna začasno povsem prenehala prodajati tudi najbolj zvestim kupcem, s katerimi sodeluje že 30 let.

Kako se izviti iz težav? Eno je zniževanje stroškov, drugo pa povečevanje proizvodnje in

Anton Vončina: Če bi proizvajali s polno paro, bi bili še vedno predragi. Toda zato bi lahko znižali število zaposlenih samo v režiji.

Mariborska livarna: dokaj stara tehnologija je eden izmed vzrokov za nizko konkurenčnost, ali pa najpomembnejši.

Branko Medik: Nikakor ne greta skupaj delavčeva obveznost, da delo opravi, in to, da mora na plačo dolgo čakati, pa še tedaj je del ne dobi.

iskanje novih izdelkov ter novih trgov.

»Imenitno bi bilo, če bi imeli več tako dobro ideočih izdelkov, kot so zlitine za točkovno varjenje, kar prodajamo skoraj v celoti v tujno avtomobilski industriji, in to z dobičkom,« pravi Anton Vončina. »Vendar je z novimi izdelki v obdobju recesije težko. Zdaj, za primer, skušamo uveljaviti naš projekt filtrov za čiščenje pitne vode. Žal je takšna naprava za naš trg še precej draga, čeprav je izjemno koristna tudi za zasebnike... In tako nam v glavnem ostaja zniževanje stroškov kot trenutno glavni adut v boju za trg.«

Zniževanje stroškov pa nujno zadeva tudi zaposlene. Ne le pri plačah, ki v povprečju dosegajo komaj 37 tisočakov neto in 60 do 65 odstotkov ravnih, ki jo določa kolektivna pogodba (ki tudi pravi, da plače ne smejo biti nižje od 80 odstotkov po KP). Stroške je mogoče znižati tudi z odpuščanjem, kar očitno vodstvo poslovnega sistema Maribor-

ska livarna tudi namerava. In tu smo na delovnem in interesnem področju sindikata.

»Sindikat hoče doseči dvoje: da bi se plače približale vsaj 80 odstotkov po KP, za razliko do 100-odstotne plače pa naj bi delavci prejeli veljavne in izterljive zadolžnice, in pa, da bi pri morebitnem odpuščanju uporabili zgolj mehko metodo,« je povedal Branko Medik in zahteve sindikata še dodatno razložil.

»Pri plačah smo celo pod aneksom h kolektivni pogodbi in se hočemo določilom aneksa približati,« je dodal Medik. »Vodstvo sicer trdi, da imamo plače v višini 80 odstotkov po KP, toda zraven štejejo tudi preseganje norme. Še nižje plače pa imajo v Lenartu, ki je naša najuspešnejša družba in sindikat se bori, da bi tisti delavci dobili vsaj toliko kot v drugih družbah livarne. Ne vem, zakaj naj bi delavec moral svojo obveznost opraviti stodontno in brez odlašanja, na plačo pa mora čakati in še ne dobi cele? Vodstvo nam sicer pripoveduje, da bo vsaj 30 odstotkov ljudi takoj preveč, če bomo še naprej terjali in izsilili višje plače. Toda mi vemo: celo pod zakonom o omejevanju plač imamo še možnost dviga plač! In ne nazadnje: strokovnjaki in vodilni v družbah imajo posebno stimulacijo. Za kaj? Njihovo boljše delo, ki bi opravičilo posebne nagrade (če ni to le denar, ki naj jih še malo zadrži v tej službi), se ne vidi v novih izdelkih, novih projektih, v večji prodaji...«

Pri ugotavljanju presežkov je sindikat vodstvu že povedal, da mora vse teči v skladu z zakonskimi predpisi. Presežnih delavcev doslej resda še ni bilo, delavci so odhajali bodisi v pokoj ali pa so si sami poiskali delo drugje. Takoimenovana mehka metoda zmanjševanja števila zaposlenih naj obvelja tudi v prihodnje pri ugotavljanju presežnih delavcev pretežno v režiji.

»Ugotoviti pa bi bilo tudi dobro, koliko zunanjih kooperantov dela za nas, in pretehtati, ali ne bi kazalo teh poslov potegniti nazaj v tovarno ter delo dati našim delavcem,« je na koncu pogovora dejal Branko Medik. Boris Rugelj

NAROBE SVET

Kakšna smola – za svet – da je slovenskih državljanov samo dva milijona. Če bi jih bilo samo nekajkrat več, bi letos lahko rešili avtomobilsko industrijo prodajnih težav. Ta čas povsod po svetu avtomobilska industrija trpi zaradi hude recesije – upad prodaje je ponekod večji od 20, 25 % odstotkov. Mnogi ugledni svetovni proizvajalci »bežijo« pred težavami tako, da začenjajo izdelovati majhne, nekdanje slavne imena nevedne avtomobilčke (Mercedes, BMW). Pri nas pa prodaja pločevinastih konjičkov podira rekorde. Za primerjavo: Lani v prvih štirih mesecih so Slovenci kupili manj kot 8400 novih avtomobilov, letos v enakem času pa preko 23000, pri čemer takomenovani zasebni uvoz ni upoštevan. Ali potemtakem naši makroekonomisti, ki napovedujejo

dolgo pot do boljnih časov za gospodarstvo in državljanje, nimajo prav? Ali je do velikega izboljšanja standarda že prišlo? Ali je potemtakem res, da imajo zaposleni mnogo previsoke plače?

No, nič od naštetega ne drži. Pač pa gre preprosto za splet okoliščin. Botrovali so jim napoved, da bo vlada od aprila dalje uvedla posebno takso na uvoz avtomobilov, za katere ni bil opravljen ustrezen izvoz slovenskega blaga, ugoden tečaj tolarja, zlasti nasproti liri, precej velike možnosti nakupa na kredit in pa seveda nesporno bogatenje določene, ne tako majhne števila novepočetnih podjetnikov. Zato so se pri nekaterih prodajalcih spet pojavile vrste čakajočih kupcev. Na novo corso (na sliki na ljubljanskem 17. avtosalonu) je treba čakati od osem do deset tednov. Skratka, pri nas še ni napočil čas, ko ti trgovec pripelje domov avtomobil, da ga preizkusiš, ali ti model ustreza. V tujini se to dogaja, kajpak samo kupcem boljnih avtomobilov.

Za avtomobile smo se Slovenci vedno zanimali (tudi na letošnjem ljubljanskem avtosalonu je bilo tako); kupovali pa smo jih letos tako, kot jih doslej še nismo.

NOVO – PRED IZIDOM – NOVO – PRED

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij in sindikati

Avtor obrazložitve je Gregor Miklič.

Cena 870 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 313-942 in 311-956. Telefaks 061-311-956.

NOVO – PRED IZIDOM – NOVO – PRED

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

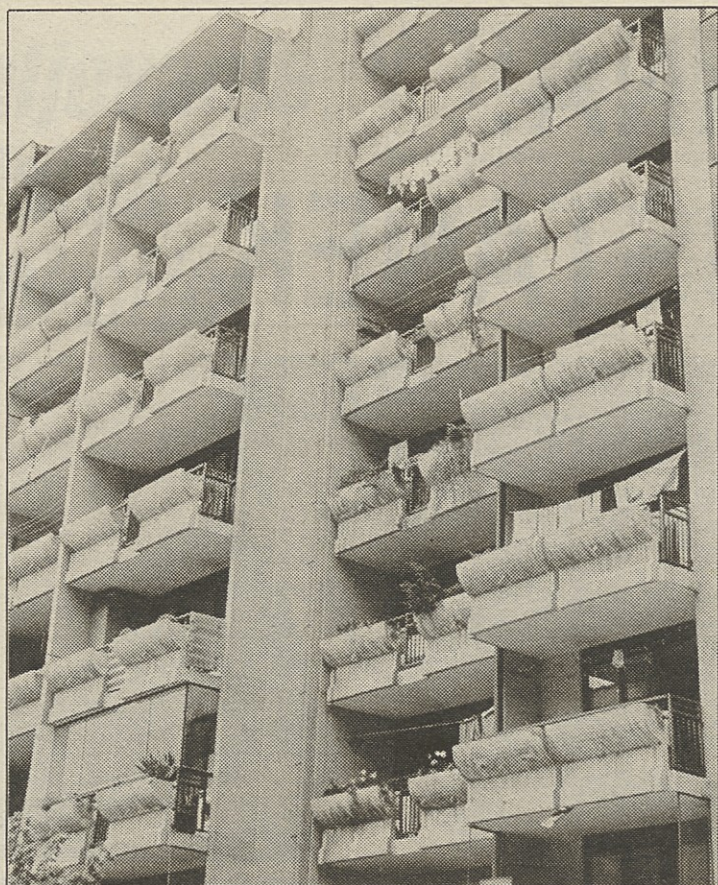
Naročeno, dne:

Zig

Podpis naročnika

Zakon o denacionalizaciji in stanovanjski zakon sta med nekdanjimi razlaščenici in najemniki v nacionaliziranih stanovanjih dvignila oblake prahu, ki se noče in noče poleči. Medtem ko v Združenju lastnikov razlaščenega premoženja opozarjajo na poskuse spodkopavanja obeh zakonov – zlasti pri določilih, ki urejajo lastninska vprašanja – pa drugo združenje (najemnikov v nacionaliziranih stanovanjih) terja popolno izenačevanje z drugimi imetniki stanovanjske pravice: pravico do odkupa stanovanja po pogojih iz stanovanjskega zakona, moratorij za vračanje stanovanj in ponovno proučitev položaja najemnikov.

Zaskrbljenost najemnikov (ki da so z obema zakonoma postali drugorazredni državljani, potisnjeni v neenakopraven položaj v primerjavi z drugimi nekdanjimi imetniki stanovanjske pravice) ne preseneča, saj je v naši državi okrog sto tisoč takšnih ljudi, med katerimi mnogi živijo v nacionaliziranih stanovanjih tudi že več desetletij. Po veljavni stanovanjski zakonodaji so (bodo) lahko najemniki v nacionaliziranih stanovanjih ta odkupili le, če

KDOR JE KAŠO SKUHAL, NAJ JO TUDI POJE

so se o tem sporazumeli z upravičencem do denacionalizacije, ali če zahtevka za denacionalizacijo ne bi bilo.

Lahko pa vrnejo stanovanje, dobijo za to 30-odstotno odpravnino in še posojilo stanovanjskega sklada v enaki višini – ali pa ostanejo v stanovanjih kot najemniki za nedoločen čas z neprofitno najemnino. Vendar upravičence do denacionalizacije prodaja stanovanj po stanovanjskem zakonu (globoko pod tržno vrednostjo) ne mika, zato se za takšen sporazum niso odločali. Stanovalci se seveda počutijo ogoljufane. A vse dosedanje rešitve, ki jih ponuja minister Jazbinšek, so po njihovem samo blažev žegen za vse te gobe, ki jih doživljajo.

Prisilna prodaja ali pet drugih možnosti

Zakonodajalec namreč meni, da

bi prišlo do nove nacionalizacije in nove neenakosti, če bi z zakonom prisilili upravičence do denacionalizacije, da stanovanja prodajo. Zato predlaga rešitev v petih različicah, odvisno od sporazuma med najemnikom in upravičencem oziroma zavezancem za vračilo stanovanja. Prva in druga različica predvidevata, da se najemnik in lastnik sporazumeta.

Če najemnik sporazumno odkupi stanovanje, gre kupnina v stanovanjski sklad, prodajalec pa prejme za prodano stanovanje odškodnino stanovanjskega sklada in to v enaki višini, kot bi jo dobil po zakonu o denacionalizaciji v primerih, kadar stanovanja ni mogoče vrniti v naravi (če je bilo npr. porušeno). Če pa najemnik zapusti stanovanje in se odloči za nakup drugega, je upravičen do razlike med kupino za novo pri-

merno stanovanje in odškodnino v prej omenjeni višini. Odškodnino prispeva delno lastnik stanovanja (ker se je stanovanje izpraznilo), delno pa stanovanjski oziroma odškodninski sklad.

Druge možnosti ostanejo za primere, če se stranki ne sporazumeta in najemnik od zavezance za vrnitev stanovanja zahteva drugo primerno stanovanje, ki ga bo lahko odkupil. Najemniki so se nedvomno združili kakšno leto prepozno, tako da niso mogli vplivati na sprejem zakona o denacionalizaciji in stanovanjskega zakona.

Zdaj združenje najemnikov nacionaliziranih stanovanj od ustavnega sodišča zahteva, da ponovno (in predvsem v popolni sestavi) preveri ustavnost določil stanovanjskega zakona, ki obravnavajo denacionalizacijo stano-

vanj in pravice lastnikov. Državni zbor in državni svet pa naj po hitrem postopku obravnavata in sprejmeta predlog zakona o uvedbi moratorija na vračanje stanovanj in tudi na že uvedene postopke za preselitev najemnikov.

»Ministrstvo ne vé, kaj je enakopravnost«

Stanovalci v nacionaliziranih najemnih stanovanjih so zdaj povsem odvisni od lastnikov, čeprav so legitimno stanovanjsko pravico dobili od države in čeprav so medtem v stanovanja vlagali. Bodoči lastniki stanovanj pač nočejo prodati; večina jih hočejo dobiti nazaj v naravi, ker predvidevajo, da bodo tako več zaslužili. Bistvena napaka vlade pod Peterletovim vodstvom je bila, da je najprej sprejela stanovanjski zakon, šele nato pa zakon o denacionalizaciji.

Ministrstvo za urejanje prostora in varstvo okolja je v zadnji informaciji sporočilo, da je zasedenih denacionaliziranih stanovanj »le« 13 tisoč in ne 27 tisoč, kot se je govorilo doslej. S tem naj bi se zmanjšal tudi pomen problema. Izračun, ki so ga napravili v Združenju najemnikov nacionaliziranih stanovanj pa kaže, da bi pri odkupih stanovanj država prihranila okoli 40 odstotkov denarja. S tem tudi ne bi vplivala na (pre)visoke cene novozgrajenih stanovanj.

Združenje najemnikov je predsedniku vlade Jenezu Drnovšku poslalo dopis, v katerem zahteva spremembe zakona. Prav tako naj bi ustanovili izvedensko skupino, ki bi »našla ustrezne rešitve za vse strani«.

Državi v iskanju sprave med združenjima nedvomno ne bo lahko. Sicer pa si je to vročo kašo sama skuhal. Najemniki v nacionaliziranih stanovanjih ostajajo še naprej pri svojem, njihovo združenje pa ugotavlja, da ministrstvo ni doumelo, kaj pomeni zahteva po enakopravnosti. Predlog ministrstva je po njihovem račun brez krčmarja: odškodnina po Jazbinškovem predlogu da so daleč od tržne cene zasedenih stanovanj, praznih stanovanj v občinah, ki bi jih lahko uporabili za nadomestna, pa ni. Združenje najemnikov zato vztraja, naj bi bil upravičenec do denacionalizacije najemniku stanovanje dolžan prodati – po pogojih iz stanovanjskega zakona, tako kot vsi lastniki nekdanjih družbenih stanovanj. Z edino izjemo – če potrebuje stanovanje zase ali za ožje družinske člane. V tem primeru bi država morala najemniku zagotoviti drugo enakovredno stanovanje, ki bi ga lahko odkupil.

Če lastnik stanovanja proda, naj bo upravičen do odškodnine po tržni ceni zasedenega stanovanja, zmanjšani za kupnino najemnika in višino njegovih naložb v modernizacijo. Po mnenju predstavnikov združenja bi bila to pravična odškodnina. Po tem predlogu bi morala država za vsako po stanovanjskem zakonu prodano denacionalizirano stanovanje odšteti približno polovico tržne cene prostega stanovanja. To pa je manj, so prepričani, kot bi morala država odšteti za množično preseljevanje najemnikov. Kje naj bi država našla denar za odškodnino, pa menijo, da je njen problem. Če se je namreč lotila tega »projekta«, ga bo nekako že morala izpeljati do konca.

Vinko Blatnik

BEDA V SLIKI

Slika: Sašo Bernardi

»Bog vam poplačaj« – beračenje pred frančiškansko cerkvijo v Ljubljani.

SOCIALNA DRŽAVA – ZBORNİK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali – reformirano SOCIALNO DRŽAVO, brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države. Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE ŠLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Leva Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne: Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

Davčne olajšave za več otrok

Skupina poslancev, v kateri je tudi predsednik odbora za zdravstvo, delo, družino in socialno politiko Štefan Kociper, je te dni vložila predlog o spremembi zakona o dohodnini, ki ga bo državni zbor obravnaval še pred parlamentarnimi počitnicami. Matični skupščinski odbor je predlog že potrdil.

Gre za spremembo zakona o dohodnini v tistem členu, ki govori o davčnih olajšavah za vzdrževane družinske člane. Dosedanji zakon o dohodnini predpisuje dokaj borne olajšave: osem odstotkov za prvega vzdrževanega družinskega člana in še dodatna dva odstotka za vsakega naslednjega. Po predlagani spremembi, naj bi se olajšave povečale. In sicer naj bi dosegle za prvega otroka 20 odstotkov, za vsakega naslednjega pa dodatnih pet odstotkov.

Omenjena davčna olajšava naj bi pomenila nekakšen nadomestek za univerzalni otroški dodatek, ki se vse bolj odmika v daljno prihodnost, v razvitih državah pa pomeni le del tako imenovane prebivalstvene politike. Pri olajšavi naj bi uvedli še socialni korektiv, ki naj bi ga dobivali starši do določene višine dohodnine na družinskega člana. Predlagatelji so izračunali, da bi olajšave dosegle en odstotek bruto proizvoda. Absolutni zneski olajšave pa bi bili pri sedanji povprečni plači 1590 tolarjev za prvega, 1900 tolarjev za drugega in 2.300 tolarjev za tretjega otroka.

Predlagatelji upajo, da bi se s takšno davčno olajšavo povečalo število živorojenih otrok. Ob zdajšnji nizki rodnosti nam grozi, da bomo izumrli. Že čez kakšnih osemdeset let se bo število prebivalstva prepolovilo. Lani se je rodilo komaj okrog 20.000 novorojenčkov. Če bi hoteli obnavljati slovensko prebivalstvo, bi se moralo število rojstev letno povečati vsaj za 30 odstotkov. Za kaj takega pa bi poleg davčnih olajšav potrebovali še marsikaj več: delo za mlade brezposelne, stanovanja za mlade družine, višje otroške dodatke...

M. F.

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Umetno dihanje nekoč

Da si ne bi kdo mislil, da smo umetno dihanje »pogrunтали« šele v zadnjih letih, bom navedel nekaj odstavkov iz knjige dr. Alojzija Homaņa, okrožnega zdravnika iz Radeč pri Zidanem mostu: »POSTREŽBA BOLNIKOM« za domače potrebe in bolniške strežnice, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu leta 1899. V poglavju Prva pomoč zadušencem piše takole:

»Vsak človek umrje, kteremu se sapa zapre, tako da ne more več dihati čistega svežega zraka. Pravimo, da se je zadušil. Zgodi se pa to lahko na več načinov. Zaduši se človek, če pride pod vodo. Voda prihaja v usta in mu zapre sapnik, mine ga zavest, in utone.

Pri jedi se ti zaleti kak debel griljaj v goltanec in sapnik, in zaduši, če ga hitro ne odstraniš.

Zaduši se tudi nesrečnež, ki si dne vrv okrog vratu in se obesi, kakor tudi oni, komur kdo grlo z vrvjo zadrigne, tako da ga, kakor pravimo, zadavi.

Zaduši se tudi človek, če vdihava vase zrak, izprijen s slabimi plini, s kterimi si zastrupi kri. Tak zrak se nabere sem in tja v premogokopi, globokih gnojnih jamah, vodnjakih itd. Tudi plin, ki se rabi v mestih za razsvetljavo, pride iz počenih cevi, po razpokah v zidu, pri slabo zaprtih petelinah v spalne sobe in zaduši speče, predno se vzbude. – V pečeh, zlasti takih, v kterih se kuri premog, nabere se ogljikov oksid. Če se napravijo razpoke v peči, izhlapeva ta plin v spalno sobo, okuži zrak in lahko zastrupi ljudi.

Prvo pomoč v vseh teh slučajih delimo v pripravljeno in v rešilno delo...

Ko si vse te priprave izvršil, napravi brez odloga takozvano umetno dihanje, ki je izmed vseh drugih pripomočkov najbolj uspešno.

V nekaterih slučajih prideš prepozno in je vsaka pomoč odveč. Če imaš pa le količjak upanja in ne veš, kdaj se je dotičnik ponesrečil, ne obupaj prehitro in ne drži križem rok, kakor se to tolikokrat zgodi, češ, prepozno je že, vsa pomoč je zastonj. Marsikomu še bije srce, ko več ne diha, in je videti, kakor da bi bil popolnoma mrtev. Izkušnja uči, da se je že po dveurnem rešilnem delu posrečilo zadušenca ali utopljenca obuditi k življenju. Umetno dihanje napravi takole:

Poklekni k temenu glave ponesrečenca in primi vsako njegovih rok pod komolecem, vzdigni roke čez njegovo glavo, položi jih poleg sebe ter jih drži tamkaj par trenutkov. Tako se razširijo prsi, in zrak pride v pljuča. Potem položi roke zopet na prejšnje mesto ob životu ponesrečenca in jih za dva trenutka pritisni k životu; tako iztisneš sapa iz pljuč. (Vzdigni sam svoje roke kvišku in čutil boš, kak ti gre sapa v pljuča, in če roke zopet položiš ob svoj život, čutiš, kako gre sapa iz pljuč. Tako delaj torej pri zadušencu.) Tako napravi umeten dihiljaj vsako minuto deset do dvajsetkrat, dokler ponesrečenec ne začne sam dihati in se ne zave. Nato mu daj vina, žganja ali črne kave, da se prej okrepa.

To navodilo je bilo natisnjeno pred skoraj sto leti. Tak opis umetnega dihanja je najbolj podoben današnjemu umetnemu dihanju po Silvestru, kjer ponesrečenec leži na hrbtu in mu roki dvigamo nato pa spuščamo na prsni koš. Le alkohola ponesrečencu nikar!!

ZA VSAKO PROSTO MESTO PO 55 ISKALCEV DELA

Najnovjši podatki o razmerah na področju brezposelnosti v Sloveniji, ki so jih pravkar zbrali v svoji podrobni analizi na republiškem zavodu za zaposlovanje, kažejo prejkone temna podoba, ki dobiva nekatere še mračnejše poteze – zlasti glede dolžine trajanja brez zaposlitve, problema mladih brezposelnih in pa njihove izobrazbene ravni.

Ob koncu marca je bilo prijavljenih 120.348 iskalcev zaposlitve, kar je 1,8 odstotka več kot ob koncu lanskega leta in kar 26 odstotkov več kot lani v istem mesecu.

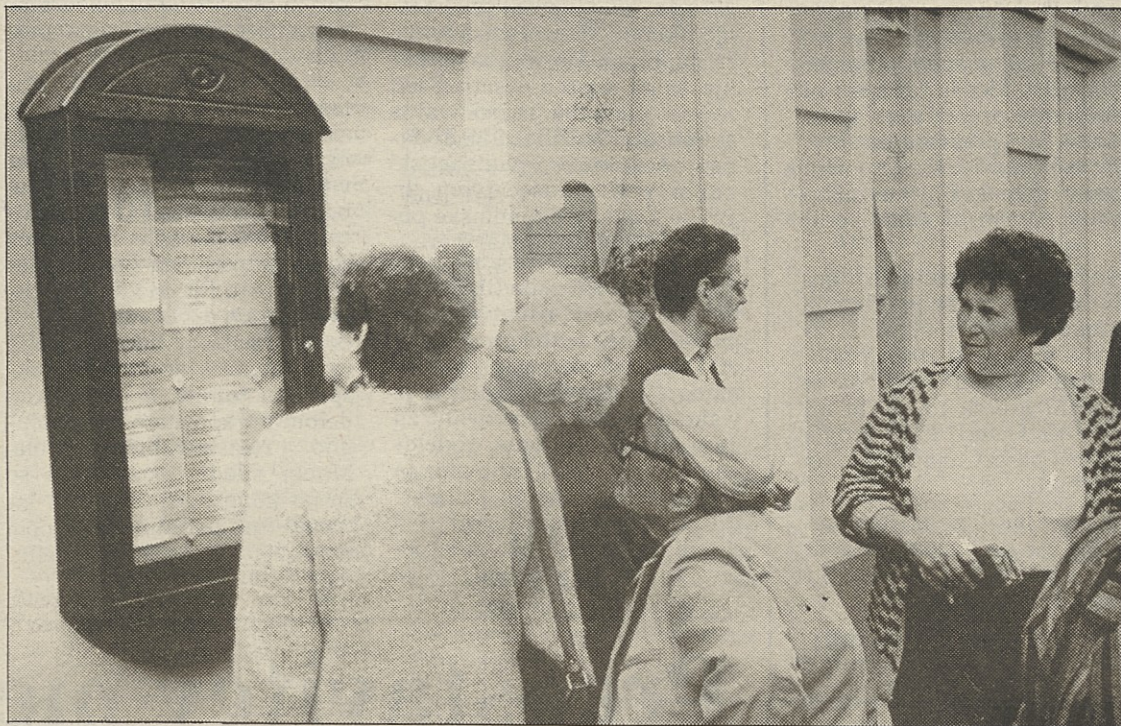
Prvi meseci letošnjega leta so bili v znamenju počasnejšega naraščanja števila brezposelnih v primerjavi z začetkom lanskega leta – vendar pa bi bilo še prezgodaj govoriti o bistvenih premikih v gibanju brezposelnih.

Konec letošnjega marca je bilo na zavodu za zaposlovanje prijavljenih dobrih 22.000 iskalcev prve zaposlitve, kar je 18,3 odstotka vseh. V primerjavi z lanskim marcem se je število iskalcev prve zaposlitve povečalo za 22 odstotkov. Med brezposelnimi je 52.000 žensk, kar je 43,5 odstotka vseh

iskalcev zaposlitve in 26 odstotkov več kot lani v istem času.

Kar dobrih 37 odstotkov vseh iskalcev zaposlitve oziroma 45.000 je mladih, starih do 26 let. V primerjavi z marcem 1992 je njihovo število večje za 12 odstotkov. Med mladimi iskanci zaposlitve jih skoraj polovica, to je več kot 20.000, nima strokovne izobrazbe – kar je nedvomno podatek, ki bi moral zbujaati skrb.

Med brezposelnimi je več kot 18.000 težje zaposljivih oseb, to je dobrih 15 odstotkov vseh iskalcev zaposlitve. Med težje zaposljivimi jih več kot 57 odstotkov nima nobene strokovne izobrazbe. Na cesti je tudi več kot 15.500 stečajnikov ali 13 odstotkov vseh brezposelnih – polovica med njimi ima

strokovno izobrazbo, polovica pa ne.

Med vsemi brezposelnimi je 64.300 strokovno usposobljenih iskalcev zaposlitve. To je nekaj več kot polovica vseh iskalcev zaposlitve. Trajnih presežkov je 18.000, kar je 17 odstotkov vseh brezposelnih. Tujcev z delovnimi

dovoljenji je 1.630, kar je 1,4 odstotka vseh brezposelnih. Skrb pa zbuja podatek, da je več kot 64.000 brezposelnih – to je več kot 53 odstotkov vseh iskalcev zaposlitve – že več kot 12 mesecev brez vsakega dela. Lahko bi torej rekli, da je vsak drugi brezposelni delavec že več kot leto dni brez zaposlitve – razen če po naključju ne dela kje na črno. Na eno potrebo po delavcu (ali pa po pripravniku) je prišlo v Sloveniji v prvem letošnjem trimesečju povprečno po približno 55 iskalcev zaposlitve: perspektive so torej vse prej kot svetle.

Najbolj pereče pa je pri vsem tem vprašanje mladih brezposelnih ljudi brez poklica. Med brezposelnimi je namreč več kot 46 odstotkov takšnih, ki nimajo poklicne izobrazbe. Tem se vsako leto pridruži še četrtnina mlade generacije, to je pet do šest tisoč mladih, ki se poklicno ne usposablajo. Kot je izračunal dr. Svetlik, se nam lahko zgodi, da bomo imeli v petih letih skupno kar 100.000 tako rekoč nezaposljivih ljudi – takšnih, ki ne bodo imeli nobene možnosti za zaposlitev in urejeno življenje. To se nam tudi v resnici kaj lahko zgodi, če ne bomo pravi čas poskrbeli za ustrezne izobraževalne programe.

Marija Frančeskin

TUJCEM GROZI CESTA

Natanko 18. julija letos, torej čez slaba dva meseca, bo naokrog leto dni, odkar je začel v Sloveniji veljati zakon o zaposlovanju tujcev, torej delavcev od drugod, ki nimajo slovenskega državljanstva. To pomeni, da bodo letos prenehala veljati številna enoletna delovna dovoljenja, ki so jih delovni migranti dobili za zaposlitev pri nas. V mnogih primerih to pomeni, da jim grozi cesta.

Zaposlovanje tujcev – dnevnih delovnih migrantov je odprto številna neresena vprašanja, na katera je opozoril svet območne organizacije svobodnih sindikatov Bele krajine. Delovni migranti namreč predstavljajo nemajhen delež zaposlenih na belokranjskem območju – samo v Metliki denimo predstavljajo tujci kar četrtnino vseh zaposlenih delavcev.

Migranti ob hrvaški meji

Z osamosvojitvijo Slovenije in sprejetjem zakona o zaposlovanju tujcev so se spremenila pravila o zaposlovanju delavcev od drugod. Novi zakon je še posebej prizadel dnevne delovne migrante ob hrvaški meji, torej ljudi, ki so vsak dan prihajali na delo s hrvaške strani na slovensko stran.

Zaradi gospodarske recesije, ki je prinesla s sabo naraščanje števila brezposelnih, pa tudi zaradi aktualne nacionalne politike, nenaklonjene do tujcev, je zakonodajalec vgradil v zakonske določbe različne omejitve pri zaposlovanju tujih delavcev, še posebej za tiste s krajšo delovno dobo in za dnevne delovne migrante. Tako so vsi tisti tujci, ki so imeli z dnem uveljavitve zakona pri nas v Sloveniji manj kot deset let delovne dobe, pa tudi dnevni delovni migranti in brezposelne osebe lahko dobili osebno delovno dovoljenje za eno leto.

Po podatkih novomeškega zavoda za zaposlovanje so v dolenski regiji izdali tujcem v lanskem letu 2698 delovnih dovoljenj, od tega 2168 za določen čas (bodisi enega leta ali tudi manj), in to v večini primerov na prošnjo delavca-tujca.

V vseh starih dolenskih občinah je skupno zaposlenih 2693 tujcev,

kar je 6,6 odstotka vseh zaposlenih. Največji delež med zaposlenimi predstavljajo v Metliki, to je 25,1 odstotka (skupno jih je 874), sledi pa Črnomelj, kjer predstavljajo 8,3 odstotka vseh zaposlenih (skupno 534), medtem ko jih je

številčno največ v Novem mestu, to je 1216, kjer pa predstavljajo 4,7 odstotka vseh zaposlenih.

S podobnim problemom se srečujejo tudi na drugem obmejnem območju, to je v Pomurju, še zlasti v občini Lendava. Tam ima delovna dovoljenja za določen čas 686 tujih državljanov, med njimi pa je podobno kot v Metliki, veliko dnevnih migrantov s Hrvaške. Ker pa je v lendavski občini ta čas 1611 brezposelnih delavcev,

kar je vsak peti za delo sposoben delavec, je vprašanje, če bodo tujcem lahko ustregli, da bi se stalno zaposlili – morda bo delovna dovoljenja dobilo kakih 200 tujcev, predvsem tistih s četrto, sedmo in osmo stopnjo izobrazbe.

Opozorilo zavoda za zaposlovanje

Po občinah Dolenske in Bele krajine je glede na pogostnost delovnih migrantov različen odstotek zaposlenih tujcev, zato svobodni sindikati ocenjujejo, da bodo občine ta vprašanja različno obravnavale. Za vse občine pa velja opozorilo Zavoda za zaposlovanje, da morajo delodajalci pravočasno, to je najmanj dva meseca pred iztekom enoletnega dovoljenja, vložiti vlogo za podaljšanje delovnega dovoljenja. V tej vlogi morajo svojo zahtevo ustrezno pojasniti, hkrati pa navesti, kakšne ukrepe in programe usposabljanja delavcev nameravajo izvesti in

kakšno štipendijsko politiko bodo imeli.

V dolenski regiji, pa tudi v Pomurju, ne bodo mogli zamenjati vseh tujcev z domačimi brezposelnimi delavci. Primerjava poklicne sestave tujih državljanov in domačih brezposelnih delavcev namreč kaže, da bodo tujce lahko neposredno nadomestili z brezposelnimi samo deloma, saj bi sicer lahko prišlo do težav. V tistih primerih pa, ko bodo tuji državljani ostali brez dela, bodo pahnjeni v odprto brezposelnost in bodo imeli pravico iz dela do nadomestila za čas trajanja brezposelnosti, od 6 do 24 mesecev, pač glede na dolžino delovne dobe.

V sindikatih ocenjujejo, da so javnost in tuji delavci, še zlasti pa delovni migranti z obmejnega območja, premalo seznanjeni z možnostmi nadaljnega zaposlovanja. »Kljub temu, da je obravnavanje tega vprašanja politično zelo občutljivo, glede na to, da je pri nas veliko brezposelnih, bi morala država – oziroma ustrezna ministrstva – dati potrebna navodila za podaljšanje delovnih dovoljenj tujcem,« meni Jože Miklič, sekretar območne or-

ganizacije svobodnih sindikatov Bele krajine v Črnomlju.

Vse kaže, da bo zaradi nejasnih opredelitev države do tega vprašanja zaposlovanje tujcev predvsem odvisno od tega, kako bodo vodstva podjetij pojasnila potrebe po njihovem zaposlovanju. Glede na začasen zastoj pri ugotavljanju in razreševanju presežnih delavcev v nekaterih podjetjih poskušajo ta problem marsikje reševati na poceni način prek zakona o zaposlovanju tujcev, ne pa po programu, ki ga zahteva zakon o delovnih razmerjih. »To pa je prav gotovo kršitev kolektivne pogodbe, zakona in mednarodnih konvencij,« opozarja Jože Miklič.

V sindikatih menijo, da zaposlovanje tujcev – zlasti pa še dnevnih delovnih migrantov – ne sme odsevati dnevne politike in trenutnih težavnih razmer v gospodarstvu, ampak mora postati rezultat dolgoročne strategije odnosov države do sosedov in do ljudi, ki živijo na obmejnih območjih. Prijatelje si namreč lahko izbiramo, sosedov pa si ne moremo...

Marija Frančeskin

NOVO – NOVO

Zapisi iz sarajevskega pekla, agonija glavnega mesta BiH, kot jo doživlja in opisuje **Miroslav Jančić**.

Pravnik, novinar, kulturnik, romanopisec in dramatik. Na začetku bosanske drame še jugoslovanski veleposlanik v Gani, zdaj tiskovni predstavnik zunanjega ministrstva BiH, opisuje pustolovsko vračanje v rodno Sarajevo. Vsa tragedija in trpljenje Sarajevčanov v iskrenih, živih literarno reportažnih zapisih. Dokumentarnost akterja in priče sarajevskega peklenškega plesa, pomanjkanja, lakote, granat, ostrostrelcev. Vsak dan soočen s smrtjo, a zvest svojemu mestu

v novi knjigi naše založbe **GLASNIK PEKLA** Knjigo bogatijo dokumentarni posnetki Zvoneta Šeruge.

Za 1.850 SIT jo lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 061 321-255, 110-033.

Dr. Emil Rojc

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Cena priročnika je 850 SIT.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

izvod(ov) knjige GLASNIK PEKLA. Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. kupec bom poravnal po povzetju

Naročeno dne: Žig Podpis naročnika

Čigavi smo

Tokrat nas pretresa kultura politike ali politična kultura. Kar zadeva samo kulturo, je svoj finančni program že zaočkila in uredila, tako lahko samo čakamo, kaj bo.

Kanček brezskrbnega besedičenja o politični kulturi pa ne škodi. Tisti, ki je pisal sporočilo o odstavitvi Janeza Slaparja, ga je napisal na način, ko bi predsednik države moral reagirati, saj mora imeti poleg modrosti tudi hrbtenico. Ker ni, smo zvedeli za dan slovenske vojske in gospod minister obrambe so v svojem govoru znova grozili. Morda zato, ker ni bilo nikogar, ki bi preprečil postavljanje prehoda na spornem delu naše države, pa je bilo treba biti prepozno hraber. Morda, ker ve, da bomo ob Trdinov vrh, morda, ker je postal predsednik stranke, kar po moje v demokraciji ni čisto združljivo s funkcijo, ki jo opravlja. Moral bi služiti bolj civilno!

Strankokracija je izraz, ki ga vse pogosteje srečujem v govorjenju in pisanju o naši oblasti. In prav ta se je odločila podrediti si duše ljudi. Vsaka stranka znotraj sebe in navzven pa nastopa enako, kot je partija v najbolj trdih časih. Predsednik Kučan je nekoč v svojem govoru dejal, da je v vsakem od nas majhen Stalin; meni gre za to, da bi bil v vsakem od nas človekoljub vsaj v tisti meri, ki bi mogla spoštovati drugega in njegove pravice, pa pri tem za takšno ravnanje terjati tudi ceno lastne svobode.

Toda ni tako, politična kultura se meri z najslabšimi evropskimi primeri, hkrati pa postaja vse bolj jasno, da tudi znotraj strankarske demokracije delujejo nekakšne lože, ki bodo slej ko prej postale stvar pravosodnega sistema.

Ljudje smo čedalje manj zaupljivi in čedalje bolj razdražljivi.

Ni nam za koalicijo z nezaupanjem in korupcijo, ki jo mediji odkrivajo iz dneva v dan.

Po tej poti od naše samobitnosti ne bo ostalo nič, ostala bo le država, ne vem katerega in čigavega kapitala.

Milan Bratec

Travo boste jedli in kri scali!

Mam tko polna usta, sem baso papal, sem se fejest najedu, sem vam lepo povdu, ne boste nč štrajkal, ne boste šli nč na cesto, boste travo jedl, pa kri scali!
Tko vam rečem, orka duš, kva pa je, jaz mam odgovornost, a vi sploh veste, kva je odgovornost, vam je lahko čvekat, pa afne guncat, jaz moram pa mislt kva bo juter, samo, povem vam, travo boste jedl, pa kri scali!
Tko vam jaz povem, sem šef sklada, ki nikoli ne propada, mam oblast, mam vse v rokah, vi pa štrajkajte, kar dejte, vas bom vse na cesto zabrisal, pa vam knjižce dal, pa tole vam bom zapel:
Kri boste scal, travo jedl, men ne bo hudo, v grlu ne bo knedl, politika je večna, delavci, vaša zvezda pa ni srečna, kri boste...

Franjo F. Frankenstein

Če tega ne bo sposoben storiti nihče prej, bodo globoko krizo, v kateri že več kot deset let tiči mariborsko gospodarstvo, zagotovo rešili mladi mariborski raziskovalci – seveda ko odrastejo in dokončajo raziskovalne naloge in projekte, pri katerih delajo. Tako je optimistično ugotovil oziroma ocenil verjetno vsakdo, ki je spremljal letošnjo akcijo »Mladi raziskovalci za napredek Maribora«. Gibanje, ki ga je pred desetimi leti začela takratna raziskovalna skupnost v Mariboru, vodi danes poseben organizacijski odbor pod predsedstvom dr. Brede Žerjal z Ekonomske poslovne fakultete v Mariboru.

Letos je 797 mladih Mariborčanov in Mariborčank ob pomoči 274 mentorjev pripravilo skupno 344 raziskovalnih nalog. V desetih letih pa je v akciji »Mladi raziskovalci za napredek Maribora« sodelovalo skupno 3957 osnovno- in srednješolcev. Skupaj so naredili 1692 raziskav in pri tem jim je pomagalo 1238 mentorjev. Ti podatki kažejo, da je

Bodo mladi popravljali napake odraslih?

med mladimi veliko zanimanja za resno in zavzeto študijsko in raziskovalno delo, samo organizirati ga je treba pravilno.

»S tem, ko smo mlade pritegnili k raziskovalnemu delu, smo veliko učencev napolnili na dodatno znanje v knjižnice, v tovarne, v proizvodnjo, v laboratorije na nekatere inštitute in visoke šole, še preden so se odločili, da bodo nadaljevali študij in delo prav tam,« pravi dr. Breda Žerjal in dodaja, da se je veliko mladih raziskovalcev seznanilo z eksperimentalnim in terenskim delom ter spoznalo metodologijo raziskovalnega dela. Mnogi mladi raziskovalci so se po končani srednji šoli izkazali tudi pri univerzitetnem študiju in kasneje pri poklicnem delu.

Mladi raziskovalci so kakor vsa leta tudi letos pokazali izjemno domiselnost pri izbiri in obdelavi tem za raziskovalne naloge. Za to jim je ob koncu akcije izrazil priznanje tudi državni sekretar za znanost in tehnologijo dr. Ciril Baškovič.

V številnih nalogah je toliko iskri domiselnosti, znanja, inventivnosti in duha, da si lahko ob njih »razgibavajo možganske vijuge« tudi starejši raziskovalci. Poglejmo samo nekaj tem, ki so jih raziskovali mladi: Določanje višine vzpetin na Luni, Konvekcijski tokovi v atmosferi, Pellova enačba, Vloga aditivov v klobasičarskih izdelkih, Regulacija vrtljajev turbine, Krmiljenje stiskalnice, Ultrazvočna alarmna naprava z IR upravljalcem

Sweep generator z marker generatorjem, Komuniciranje z ultrazvokom, Simulacija robot, Prehrana pegaste sove v Račah, Uporaba pesticidov v kmetijstvu, Ionizirajoče sevanje in dednost, Umetno osmenjevanje konj, Investicijska strategija, Carinska politika, Spolna osveščenost mladine, Klošarji v Mariboru, Horoskop in mladi, Čarovništvo v Mariboru, Železarna Ravna do samoupravljanja, itd.

Mladi so se brez predsodkov dotaknili številnih resnih perečih pa tudi zabavnih tem. S tem so pokazali, da brez predsodkov gledajo na gospodarske in družbene probleme, ki jih bodo prejkoslej morali razrešiti, saj vse manj kaže, da bodo to uspele storiti generacije pred njimi. Tomaz Kšenič

Predstavitev med rojaki

Slikar: Sašo Bernardi

Rudi Čačinovič je doživel še drugo predstavitev svoje najnovejše knjige Med dvema cerkvama, ki je izšla pri založbi ČZP Enotnost.

Tokrat je za predstavitev – bila je v Murski Soboti – poskrbelo še družbeno podjetje Mura, ki je povabilo Čačinovičeve prekmurske prijatelje, sošolce in novinarje. O knjigi sta na dobro obiskanem srečanju spregovorila njen avtor in recenzent Igor Torkar.

Brez dvoma gre za lep dokaz privrženosti in razumevanja vodstva tega pomurskega tekstilnega velikana za kulturo in knjigo.

Brez dvoma gre za lep dokaz privrženosti in razumevanja vodstva tega pomurskega tekstilnega velikana za kulturo in knjigo.

Z uspešnico ne dohajajo zanimanja občinstva

Zveza kulturnih organizacij Slovenije

RAZPIS

za XV. srečanje pesnikov in pisateljev drugih narodov in narodnosti, ki stalno ali začasno bivajo v Republiki Sloveniji
Srečanje bo oktobra 1993 v Murski Soboti.

Pogoji za udeležbo so:

Sodelujejo lahko avtorji, ki razen v samozaložbi še niso izdali knjige, in to s proznimi ali dramskimi deli (do 10 strani) ter pesmimi (do 10) v vseh jezikih narodov in narodnosti, ki stalno ali začasno bivajo v Sloveniji (razen slovenskega).

Dela morajo napisati s pisalnim strojem in poslati v treh izvodih.

Dela morajo podpisati oz. poslati pod šifro.

Hkrati z literarnimi deli morajo poslati v posebni zaprti kuverti še naslednje podatke: ime in priimek, naslov, datum in kraj rojstva, izobrazba, poklic, narodnost, delovna organizacija, v kateri so zaposleni, ali šola, ki jo obiskujejo.

Žirija bo vsa literarna dela prebrala in najboljša izbrala za predstavitev na literarnem večeru in za objavo v posebni publikaciji.

Literarna dela je treba poslati do 15. junija 1992 na naslov: Zveza kulturnih organizacij Slovenije (za 15. srečanje literatov drugih narodov), Štefanova 5, 61000 Ljubljana. Odbor za literarno dejavnost

V Prešernovem gledališču v Kranju so ob snovanju letošnje sezone želeli pritegniti nove gledalce, zato so v repertoar uvrstili uspešnico angleškega avtorja Raya Cooneyja »Zbeži od žene«. Odziv občinstva na komedijo je tolikšen, da ne morejo slediti velikanskemu povpraševanju po vstopnicah ter gostovanjih širrom po Sloveniji.

Od premiere na začetku oktobra so imeli že 53 ponovitev v Kranju in 19 na gostovanjih. To pomeni, da so predstavo uprizarjali kar vsake tri dni, ogledalo pa si jo je že več kot 20.000 obiskovalcev. O velikem zanimanju govori podatek, da so gostovali od Murske Sobotice do Koprja ter ob Brežicah do Jesenic. V Kranju s posebnimi avtobusi prihajajo na predstave obiskovalci iz Ajdovščine, Domžal, Idrije, Ilirske Bistrice, Raven na Koroskem, Ljubljane, Škofje Loke, Trziča...

Na predstavi 11. maja so dvajsetisočega obiskovalca nagradili z dvema brezplačnima abonmajskima vstopnicama za naslednjo sezono.

Pričakujejo, da bodo ob zaključku letošnje gledališke sezone »proslavili« že 90. ponovitev Cooneyjeve uspešnice. I. Ž.

Jože Smole:

PRED USODNIMI ODLOČITVAMI

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra 1992 izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat in predsednik SZDL Slovenije razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI

ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Stanovanja v rokah prekupčevalcev

POSEL STOLETJA SE IZTEKA

Razprodaja slovenskega družbenega stanovanjskega sklada se izteka. Imetniki stanovanjske pravice, ki so imeli denar za kupnino za stanovanje (s 60-odstotnim popustom) v roku pri roki ali si ga uspeli izposoditi od vsepovsod, so postali lastniki stanovanj, v katerih so bivali, in jih tako zdaj lahko tudi prodajo – če jim bolje kaže. Veliko najemnikov družbenih stanovanj se je odločilo za nakup na obroke, kar precej ljudi pa je stanovanjske pravice drago prodalo.

Čeprav kaže, da je tema o zaslužkih s stanovanji in o nakupih stanovanjske pravice že izpeta preteklost (saj naj bi za to poskrbela davčna služba), je časopisnih oglasov z vsebino »kupim stanovanjsko pravico« še vedno veliko. V pristojnem ministrstvu so pričrpani, da se prodaja stanovanjske pravice »ne splača« več. Tako da si denimo družina, ki želi prodati stanovanje, da bi si kupila večjega, s prodajo nakopljene velike davke: 2-odstotni davek na promet z nepremičninami, 20-odstotni na dobiček od kapitala, dohodek od kupnine pa se obračuna tudi pri dohodnini...

Agencij kot gob po dežju

Vendar se nekateri še vedno znajdejo in dobro služijo. Če bi to ne bilo res, bi se zadnje čase kar čez noč na Slovenskem ne pojavilo toliko agencij za promet z nepremičninami. O tem, koliko je v Sloveniji podjetij – agencij, ki se ukvarjajo s posredovanjem pri prodaji nepremičnin, ni pregleda. Tisti, ki se s temi posli ukvarjajo, ocenjujejo, da jih je okoli 60. Delo opravljajo različno kakovostno, odvisno od tega, ali gre za zasebno, ali za državno dejavnost. Glede na to, kaj se trenutno izplača, ali pa za resne firme, ki si želijo na svojem področju ustvariti tudi dobro ime.

Promet z nepremičninami se je pri nas razmahnil prav s prodajo stanovanj po stanovanjskem zakonu. Manjše zasebne firme so se dotle ukvarjale v glavnem s posredništvom za posameznike pri prodaji hiš, parcel, stanovanj, drugih zemljišč, nekatere pa so – na željo stranke – urejale tudi kupoprodajno dokumentacijo.

In kako poteka prodaja nepremičnin? Po zakonu o prometu z nepremičninami, ki velja še iz jugoslovanskih časov (ker slovenskega zakona še nimamo), lahko posameznik prodaja in kupuje od posameznika neposredno. Ceno navadno določi prodajalec in se njej sporazume s kupcem. Ceno postavlja trg ali: kdor mora nujno prodati, postavi nekoliko nižjo ceno, sicer je cena realnejša. Cenilčevo mnenje upoštevajo agen-

cije le, če katera od strank to želi. Drugače velja za nepremičnine, ki jih prodajajo pravne osebe: po zakonu je obvezna licitacija, razen če gre za poravnavo dolžniško-upniških razmerij. V tem primeru mora biti nepremičnina uradno ocenjena.

Agencije si za svoje storitve navadno zaračunavajo en ali dva odstotka od cene prodane nepremičnine. Res je, da je eno- do dve-odstotna provizija lahko dober zaslužek, toda samo, če do kupčije sploh pride. Ljudje pa ne pobiramo denarja na cesti...

Tisti z manj denarja se zato odločajo za obročno odplačevanje družbenih stanovanj, ker celotnega zneska ne morejo – kljub 60-odstotnemu popustu. Zadnje tedne nekdanji uslužbenci in vojniki kupujejo stanovanja, s katerimi razpolaga ministrstvo za obrambo. Ti pa le nimajo tolikšnih pokojnin, kot jim očitajo »nacionalisti«, zato se najpogosteje odločajo za nakup stanovanj na obroke.

Najdražja je Rožna dolina

Prodaja starih in starejših stanovanj pa se zatika, saj ne gredo kaj prida v promet. Cene, ki jih prodajalci postavijo, so sprva neuteemeljeno visoke v Ljubljani, tja do 2400 DEM za kvadratni meter – na področju Trnovega, Viča, Šiške. Veliko manj si že ob startu upajo zahtevati tisti iz Most, Jarš in Fužin, kajti ta območja spadajo med manj zanimiva. Seveda pa navite cene ne vzdržijo dolgo, saj se ob ogledu prodajalec in kupec še tipata in prodajalec običajno namigne, da bi se »dalo še pogovoriti«, kar pomeni privolitve v barantanje, ki tudi obvezno sledi. Tako se cena včasih tudi prepolovi – posebno še, če ni centralnega ogrevanja, telefona, garaže in drugih prednosti.

Cene hiš pa so vrtoglave. Vendar samo v začetku, ker bi podjetja za preprodajo rada potegnili masten profit. Tako so za neko novejšo stanovanjsko hišo v Rožni dolini, tik ob prog, sprva hoteli kar 900.000 DEM. Seveda kupcev ni bilo in jih tudi zdaj še ni, četudi se je cena že ustavila pri

480.000 markah. Hiša je sicer res moderna, toda tik ob skromni parceli je železniška proga Ljubljana-Trst in vlaki so pogosti. Pa še tik ob cesti brez pločnika je. Tudi savna v notranjosti hiše ne pomaga, da bi se cena obdržala tako visoko, in jo bodo bržčas prodali za okoli tristo tisoč mark.

Tudi cene zemljišč v Ljubljani so zelo različne. V dosegu mestnega potniškega prometa se gibljejo od 40 do 60 mark za kvadratni meter – če je parcela zazidljiva. Če pa (še) ni, je cena vsaj za tretjino manjša.

Solidne, do deset let stare stanovanjske hiše, z uporabno površino do 100 kvadratnih metrov, se dobe že za 200 do 250 tisočakov, jasno, v markah. Zato tudi prodajalec precej stare hiše ob Gradaščici le-to ponuja (že dolgo časa) za 285.000, kolikor pa verjetno ne bo mogel iztržiti. Nikar torej verjeti visokim številkam v oglasih, ker so do »skrajnosti navite«. Stro-

kovnjaki za promet z nepremičninami predvidevajo, da bodo cene, ki so še za Zahodno Evropo močno previsoke, že letos močno padle.

Po 2.500 DEM kvadratni meter, parkirišče pa še posebej...

Gradbeni »strokovnjaki« pa mislijo drugače in cene stanovanj zvišujejo, namesto da bi razmišljali, kako ceneje graditi. Dobre kupčije si obetajo predvsem zato, ker vedo, da je (bo) na trgu tudi v prihodnje malo novih stanovanj.

Lani so gradbena podjetja dokončala samo 1273 stanovanj, nedokončanih pa je ostalo komaj 913 stanovanj. Za primerjavo: leta 1975 smo v Ljubljani zgradili toliko novih stanovanj, kot lani v vsej Sloveniji. V skoraj polovici občin lani niso zgradili niti enega stanovanja.

Zasebna gradnja v tem času ni doživela tako velikega padca; leta 1975 je bilo zgrajenih 6.143 stanovanj v družinskih hišah, leta 1991 pa 4.586.

Cena kvadratnega metra stanovanjske površine se v zadnjih letih giblje okoli dva tisoč mark in kljub upadanju kupne moči ostaja kar visoka. Najnižja je v Novi Gorici, kjer je kvadratni meter stanovanja po 1850 mark, najvišja pa v Ljubljani, kjer dosega tudi do 2400 mark. Kljub temu načrtujejo nekatera podjetja gradnjo nadstandardnih stanovanj, za katera bo izhodiščna cena kvadratnega metra 2600 mark. In kje bodo dobili kupce zanje, ko pa vemo, da tudi sedanja prodajajo s težavo in tudi 10-odstotni popusti kaj prida ne pomagajo? Tako ima ljubljanski IMOS d. d. v delu že zgrajenega stanovanjskega kompleksa, ki se začne pri Kotnikovi ulici, naprodaj sedem stanovanj, in sicer tri enosobna in štiri trisobna.

Zato pa jih ima »v zalogi« še 50 (od 75) v drugi fazi, ki bodo vseljiva najkasneje do oktobra letos.

Povprečna cena za kvadratni meter stanovanja v prvi fazi je 2.490 mark. Popust pri nakupu je v aprilu znašal deset, v maju sedem in v juniju (bo) pet odstotkov. Stanovanja v drugi fazi so nekoliko dražja, saj je povprečna cena za kvadratni meter 2.560 mark, vendar velja popust tudi pri nakupu teh (v aprilu 12, v maju 9 in v juniju 7 odstotkov). Cena parkirnih mest znaša – brez popusta – 18.500 mark, nakup takšnega mesta pa je obvezen, vendar samo ob nakupu večjega stanovanja.

Kakšen krompir! Lahko pomislimo ob teh cenah – če jih primerjamo s srečneži – imetniki stanovanjske pravice v mestnih nadstandardnih stanovanjih, ki so za »svoja« stanovanja odšteli prav toliko ali le nekaj tisoč mark več, kot stane parkirni prostor za avto ob novih. V. B.

Mene-žer Puhla Glava

Pred izvedbo privatizacijskega zakona

KDO SE GRE UMAZANO IGRO

Slovinci bomo že v kratkem postali delničarji. Če bo državni svet te dni potrdil predlagane spremembe in dopolnitve privatizacijskega zakona, lahko še naslednji mesec pričakujemo prve konkretne korake lastninjenja po novem zakonu. Predvideno je, da bi državljani dobili lastniške certifikate na računih pri SDK, s katerimi bodo lahko kupovali delnice podjetij ali investicijskih skladov. Pravila igre se te dni še premlevajo.

Bistveno, kar velja glede tega omeniti, je predvidena sprememba zakona, po kateri certifikatov ne bi delili po delovni dobi, temveč po starosti državljanov. Do 17 let stari državljani naj bi dobili certifikat za 100 tisoč tolarjev. Od 18 do 22 let za 200 tisoč, stari od 23 do 27 let za 250 tisoč, državljanom v starosti med 28 in 37 leti za 300 tisoč, starejšim od 38 do 47 let za 350 tisoč, starejšim od 48 let pa certifikat za 400 tisoč tolarjev. Ni še jasno, kako bo z novimi državljani. Dilema je: naj zanje velja delovna doba, ki so jo dosegli v slovenskih podjetjih ali leta, ki so jih prebili v Sloveniji?

Parlamentarna komisija za privatizacijo je potrdila vladni predlog, naj bi popust pri notranjem odkupu podjetij znašal 50 odstotkov, kar naj bi posameznim podjetjem olajšalo pridobitev večinskega deleža ali vsaj kontrolnih 31 odstotkov.

Za sindikate in delavce, ki si niso mogli izplačevati plač po veljavnih kolektivnih pogodbah je tudi bistveno, da jim bo zakon priznal tako imenovane zadolžnice, do katerih pa so nekateri zelo skeptični. Emil Milan Pintar na primer je prepričan, da je vlada nanje pristala pod pritiski sindikatov (le kaj je v tem narobe?, op.p.), predsednik Drnovšek pa še posebej spričo

dejsstva, da mu je začela naglo padati popularnost. Najbolj problematična pa je njegova misel, da gre za podjetja, ki v preteklosti niso bila sposobna pridobiti nič denarja za plače po kolektivni pogodbi. Zanj so to zelo sporna podjetja, ki naj bi zdaj svoje hipoteke preteklosti z zadolžnicami prenašala na delavce. Delavci bodo po njegovih besedah razočarani, ker bodo namesto denarja dobili delnice slabega podjetja, ki se lahko že naslednji dan sesuje. Povsem z zdravim ekonomsko logiko pa je sprta njegova trditev, da ne verjame, da so bila ta podjetja le v prehodnih težavah, ker bi, če bi bila sedaj boljše, zadolžnice izplačala. Kdor ve za kronično podkapitaliziranost naših podjetij, bo vedel, da ta Pintarjeva trditev sodi na Mars. Kaj je boljše: priznati delavcem njihov upravičen delež na lastnini ali se z dodatnimi izplačili dodatno finančno izčrpati? Odgovor danes pozna že

vsak Slovenec, ki se je kdaj ukvarjal z ekonomijo. Je pa glede tega zelo pomenljiv njegov pristavek, da »dati delavcem podjetje, ni pozitivna rešitev«. Komu ga torej »dati«, da bi bila rešitev pozitivna?

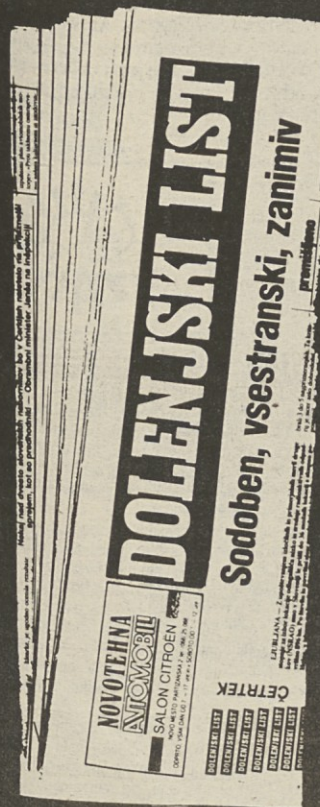
Pintar je tudi zelo napadel po njegovem »zvito rešitev«, po kateri je treba količino denarja od zadolžnic, ki bi šla za prispevke in davke, spremeniti v delnice, za te pa zmanjšati vrednost družbenega premoženja in jih prenesti na sklad. Po njegovih besedah bi na pokojninski sklad tako prenašali le delnice slabih podjetij, kar se mu zdi neposredna trditev. Torej »mutenje« brez pravega haska. Resnica je čisto enostavna. Država si pač za neobračunane davke in prispevke jemlje pravico do delnic, za katere je pač zmanjšal fond družbenega premoženja. In v čem je tu problem? Jasno, problem je v tem, da bodo pač manj dobili tisti, ki k družbenemu premoženju niso prispevali nič, ali je bil njihov prispevek manjši.

Pintar na koncu poudarja, da si je s to »neposrečno rešitvijo« predsednik vlade iskal malo popularnosti, da si jo bodo kovali sindikalni šefi, ki so šli v umazano igro (sic!), saj

zapeljujejo ljudi v misel, da se bo njihov položaj spremenil, če si pridobijo lastništvo.

Bitka za lastništvo zaposlenih je torej umazana igra? Ali je tu umazanega kaj drugega in kdo drug? Že Marx je v delničarstvu nasploh videl kolektivizacijo lastnine. Če se prav spomnimo, je Pintar nanj najprej prisegel. Evropska socialdemokracija zagovarja delavsko solastništvo in participacijo pri upravljanju. Le kaj zagovarja novodobni »socialdemokrat« Emil Milan Pintar? Strinjamo se z njim, da je v moderni ekonomiji »imaš« samo ena stran zgodbe, druga je »znaš«. Če ne znaš, tisto, da imaš, nič ne pomeni. Vprašanje je samo eno: zakaj se torej vsi pulijo za družbeno lastnino, zakaj se divje privatizira itd. Odgovor je na dlani: v moderni ekonomiji najbolj uspevajo prav tisti, ki »imajo« in ki hkrati zraven tudi »znajo«. Kako krvavo res zna biti tu ugotovitev, se lahko Pintar pozanima pri vsakem podjetniku, ki »zna«, vendar mora za materializacijo svojega znanja plačevati oduševane najemnine. Predvsem pa je za sindikate in družbo bistveno, da imajo pri lastniški »operaciji stoletja« vsaj na začetku vsi enakopravne možnosti. To pa jim konec koncev zagotavlja tudi ustava. Kaj se bo dogajalo potem, kako se bo koncentrirala lastnina, je pa že drugo vprašanje, ki tudi sodi v »moderno« ekonomijo. Ves »vic« je namreč v produktivni izrabi lastnine. In prav zaradi nje tudi gremo v to operacijo. Marnje o umazani igri in zapeljevanju ljudi so tu čisto odveč. Ivo Kuljaž

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Svobodni Sindikati Slovenije

Humoreska

Zelena črta za kadilce

»Dobro, oštir, kaj boš pa naredil zdaj, ko bo prepovedano kaditi v lokalih in javnih prostorih?« je zajedljivo vprašal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok...

»Nič, pri nas bomo kadili naprej, je rekel oštir in mirno pomival kozarece naprej. »Kaj pa, če bo prišel zakon, da se v gostinskih lokalih ne sme kaditi?« je vrtal dalje tovariš Neposredni.

»Tak zakon je nesmiseln, je rekel oštir. A vseeno se je malce vznemiril. »Jaz pa sem slišal, da bodo sprejeli ravno tak zakon.«

»No, potem pač v mojem lokalu ne bomo kadili. »No, če je tako, potem pa jaz ne bom hodil več v tvoj lokal!« je slovesno rekel tovariš Neposredni in se napihnilo ozrl naokrog.

»Saj mi boste sledili tudi vi, ali ne?« nas je pobaral. »Ja, če se tukaj ne bo smelo več kaditi, potem res ne vemo, kaj naj storimo drugega, smo malce omilili demonstrativno izjavo tovariša Neposrednega. No, a rezultat bi bil zagotovo isti. Skratka, preselili bi se.

Zdaj je bil oštir že hudo načet. »Ja, ampak menda vendar ne bodo sprejeli takega zakona? je potihoma dejal.

»Seveda ga bodo,« ga je takoj potolkel tovariš Neposredni in zdelo se je, kot da prav uživa v tem.

»Kaj pa, je iskal rešitev oštir, če moj lokal razglasim za lokal samo za kadilce?«

»A misliš, da bo vsak, ki bo stopil noter, moral kaditi?« se je zarežal tovariš Neposredni, »to bi te šele štrfali, saj to je ne le reklamiranje tobaka, ampak naravnost siljenje h kajenju.«

»No, mislim, da bi kadil tisti, kdor bi hotel, se je vzvil oštir. »Odpade!«

»Ja, ampak ali potemtakem kadilci sploh ne bodo smeli stopiti v noben lokal? je boječe vprašal oštir.

»Lahko, lahko, ampak tak lokal bo moral imeti poseben prostor za kadilce in poseben za nekadilce.«

»O Jezus Marija, potem bom potreboval dva šanka, dvojno osebje...« Sicer pa, kje pa naj dobim še en prostor. To stane! je zajavkal oštir.

»Zakaj pa ti tako gre za to, da bi imel v gostilni kadilce? je zavratno vprašal tovariš Neposredni.

»Zato, ker so kadilci najboljši pivci, pa še cigarete kupujejo, je priznal oštir.

»No, potem pa ti svetujem najcenejšo rešitev,« je rekel tovariš Neposredni, »ampak povem ti jo le, če mi boš en mesec vsak dan dal veliko pivo zastoj.«

»O, si drag, je zajavkal oštir, naravnost neusmiljen. Torej me stane tako ali tako? Ampak, naj bo!

»Alzo! Po sredi lokala namalaš zeleno črto. Na levi so nekadilci, na desni kadilci. Pa je!« je salomonsko razrešil oštirjeve težave tovariš Neposredni.

»Pa bo to mogoče? Bo to zadostovalo? je nežno vprašal oštir.

»Če velja v banki, bo veljalo tudi za gostilne,« je bil prepričljiv tovariš Neposredni, »no, zdaj pa daj tisti pir!«

Bogo Sajovic

Bučarjeva diskretnost

France Bučar, šef parlamentarne komisije za nadzor dela VIS, je izjavil, da je sodelovanje z UDBO močno moralno vprašljivo in obremenjujoče za človeka...

Utroševa represija

Milan Uroša, član vodstva Svobodnih sindikatov Slovenije, je na nekem sindikalnem posvetu dejal, da se mu zdi, kako država namesto pravnega reda krepi represivni aparat...

Kozinčeva obremenitev

Miha Kozinc, pravosodni minister, naj bi po pisanju »eminentnih« novinarskih peres kot zagovornik domobranca Vinka Levstika postal nekakšen proustvoljni informator UDBE.

Vidini Slovenci

Vida Petrovič, cvet neodvisnega novinarstva na slovenski TV, je na nekatero kuloarske namige, češ da se rada videva z določnim(i) prvak(i)om SKD, odločno izjavila, da je kaj takšnega nemogoče...

Politik novega kova

Tuhta, kako bi pridobil slovensko državljanstvo še za svojega psa!

Table with 15 columns and 15 rows containing crossword puzzle clues and answers. Columns include: DELAVSKA ENOTNOST, ANTIKVI-TETA, POLOTOK VINDOKINI, PERZJSKI POSELE, MOČNO BELJENO PLATNO, LATINSKI PESNIK, NAGRADNA KRIZANKA, MESTOV ZAHODNI BOLGARJI, PAJČOLAN, OTOK V OTOKU TUAMOTO, GOROVJE NA ČESKEM, KOREOGRAF OTRIN, PREŠERNOVA PEŠEM, SLOVENSKE DRAMATIK (DOMINIK), STROKOVNJAK ZA RAVNOSTVARSKE SIL, ČRESLOVA KISLINA, JAPONSKI POLTIK (GICHI), IRANSKO PLEME NEMŠKI INŽENIR (GOTTLEB), RAZTELEŠEVALEK SKLADATELJI COPLAND, AVTOR: BORUT LEVEC, PREKINITEV DELA, OTOK OB VZHODNI OBALI ZDA, ŽENSKI PEVSKI GLAS, AMERIŠKI PISATELJ (CONDRAJ), AFRIŠKA ANTILOPA, MAJHEN HRDIŠČ, KI ŽIVI V MESU, POGANSKI SVEČENIK FRANCOSKI REVOLUCIONAR (GEORGES), BUKOV PLOD, ESTONEC, TITAN VZDEVEK EISENHOWERJA, MESTOV ZAHODNI KOLUMBIJ, DELAVSKA ENOTNOST, ELEKTRODA Z DVEMA ELEKTRODAMA KAREL ERBEN, PISATELJ FLEMING, DIRIGENT DORATI, NEZNANKA V MATEMATIKI, SLOVANSKO PLEME POKLON, ALBERT EINSTEIN, PODZEMNI ZUKOVJEV TEK ČEZ DRIN IN STRN, VICTOR GRIGNARD, STARO MESTO NA NIZOZEMSKEM OST MISLI, JUŽNO-AMERIŠKO SADNO DREVO, PREDLOGA ZAKONČNI IZDELEK ROBERTI ALTMAN, UPODABLJAJOČA UMETNICA, PINČU SOROĐEN LOVSKI PES, POSLOVNI ALIJAZ-STAVNI PROSTOR, POZITIVNA ELEKTRODA, DOLJNA JULIJSKIH ALPAH, REKA V SEVERNI ITALJI, FILMSKA ZVEZDA, SMILJAN ROZMAN, PREDSTOJNIK SAMOSTANA EMIL ADAMIČ, BODEČ PLEVEL, KRAJNA OTOKU CRES, PRIPRAVIL: SALOMONOV UGANKAR, IZRASTEK NA GLAVI GRŠKA CRKA, REKA AVSTRIJI, LJUBKOVALNO ŽENSKO IME, GLAVNI STEVNIK ROČEA POLJSKA CVETUČICA, ŽENSKO IME DOLJNA NA AVSTRIJSKEM KOROSKEM, AVTORJEV DELEZ, SPORA SIMON LEGISA, KRAJNA AVTOCESTI LJUBLJANA-RAZDRTO RADJU, VOJAŠKA ZVEZDA MED DRŽAVAMI, UKRAJINSKI HUMANIST IN FILOZOF (GRIGORIJ), NERESNICA, RANOCELNIK, ODLIKOVAN BRIGADIR

Nagradna križanka št. 22

Rešeno križanko nam pošljite do 31. maja 1993 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 22

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 20

SAMO, STARINAR, TRON, KALORIKA, ROTAR, BEKA, TN, MI-LENA ZUPANČIČ, ATAL, RAL; VIR, SKOPAS, MORA, SNOB, KO-

MAR, FAGOT, STOKA, ASA, ER, DUSE, BOL, STRIC, SAL, RAVNILO, KA, MI, SEZNAM, ANIT, ARS, KLOKOT, GROS, ITALIJAN, MORAVČE, OČALAR, OPAVA, KIS, SALAMA, PROTESTANT, ANONA, BALANSA, AE

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 20

- 1. Miha Belja, CKS 14, 61270 Litija, 2. Vitomir Herzog, Cankova 53/C, 69261 Cankova 3. Lojze Pajnič, Pipanova pot 31, 61210 Ljubljana Šentvid

Nagrade bomo poslali po pošti.

Križanko pripravil SALOMONOV UGANKAR

Dosežen cilj

Horoskop

Moč sklepanja

Slavni angleški pisatelj sir Arthur Conan Doyle (rojen 22. maja 1859) je bil najprej zdravnik. Vendar pa ga zdravniški poklic ni veselil, najverjetneje zato, ker ni dosegel kakih posebnih uspehov v njem.

ARTURJEVA KOŠARICA

Predsednik dr. Janez Drnovšek je svojega psa Arturja večkrat vprašal: »Si priden, Artur? Si priden tudi takrat, ko me ni doma, a?«

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Se podnebje spreminja?

Maj beži, da mu komajda sledimo. Saj je pred nami že njegov zadnji teden! Vreme je že čisto poletno. Temperature so se dvignile tja do 28 stopinj, le nekaj popoldnevov je bilo, ko ni grmelo.

Tudi v zadnjih dveh tisoč letih so se menjavala suha in mokra obdobja, hladna in toplejša. V toplejših so se ljudje naseljevali visoko v hribih. Tam so njihova polja obrodila dovolj žita in drugih pridelkov, da so preživel.

V petek se nam bo od zahoda približala oslabiljena hladna fronta. Spremljal jo bo dotok hladnejšega in bolj vlažnega zraka v višinah. Zato bodo spet pogostejše nevihte in plove. V soboto in v nedeljo se bodo pojavljale v popoldanskem času. Dopoldne pa bo razmeroma sončno. Temperature bodo letnemu času primerne.